

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Kulturní dědictví jako jeden z faktorů rozvoje obce a
regionu**

Tereza Kratochvílová

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Kratochvílová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Kulturní dědictví jako jeden z faktorů rozvoje obce a regionu

Název anglicky

Cultural Heritage as one of the Factors in the Development Community and the Region

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je návrh možnosti využití kulturního dědictví jako faktoru regionálního rozvoje. Dílčím cílem bude zjistit vnímání návštěvníků regionu z pohledu kulturního dědictví. Dalším dílčím cílem bude zjistit postoje místních občanů ke kulturnímu dědictví v regionu.

Metodika

Teoretická část a charakteristika prostředí vychází ze studia dokumentů. Terénní šetření bude probíhat pomocí kvantitativních a kvalitativních metod, využije dotazníkového šetření mezi návštěvníky i občany regionu. Dále bude využita technika polostandardizovaných rozhovorů mezi aktéry regionu. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. úvod 2. cíl a metodika 3. teoretická část 4. charakteristika prostředí 5. šetření v terénu 6. výsledky a diskuze 7. závěr 8. seznam použité literatury 9. přílohy

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

kultura, kulturní dědictví, město Pardubice, Pardubický kraj, Regionální rozvoj.

Doporučené zdroje informací

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2005. s.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum. Praha: Portál, 2005. s. 49.

JOHNOVÁ, Radka. Marketing kulturního dědictví a umění. Praha: Grada Publishing,

MATES, Pavel, WOKOUN, René. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy.

TYLLNER Lubomír a kol. Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska, Praha, Mladá fronta, 2007, ISBN 978-80-204-1711-4

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2016

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Kulturní dědictví jako jeden z faktorů rozvoje obce a regionu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavle Varvažovské za možnost zpracování problematiky kulturního dědictví ve městech Pardubice a v Pardubickém kraji, za odborné vedení, trpělivost a rady při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině za nesmírnou trpělivost a pomoc a hlavně svému zesnulému otci, který mě k tomuto tématu dovedl, těsně před svou smrtí.

Kulturní dědictví jako jeden z faktorů rozvoje obce a regionu

Cultural heritage as a factor of development of municipality and region

Souhrn

Tématem předkládané bakalářské práce je kulturní dědictví a jeho role při rozvíjení obce a kraje.

Teoretická část této práce se zaměřuje na definování základních pojmů, které jsou s tématem kulturního dědictví spojeny. Konkrétně se zabývá situací ve městech Pardubice a Pardubického kraje. Po počátečním představení základních východisek, týkajících se pojmů kulturní dědictví, region, regionální rozvoj, následuje část věnovaná konkrétním charakteristikám kulturně-historického vývoje a konkrétním místům v Pardubickém kraji.

Poslední ze čtyř hlavních částí práce je věnována výsledkům kvantitativního a kvalitativního terénního šetření, uskutečněného k sebrání dostatečného množství aktuálních informací. V jeho průběhu proběhlo dotazníkové šetření mapující názory na téma kulturní dědictví u místních obyvatel a uskutečnilo se několik desítek strukturovaných, nestrukturovaných i polo strukturovaných rozhovorů se zástupci informačních center, místní samosprávy i řadových obyvatel a návštěvníků kraje.

Klíčová slova: kulturní dědictví, kvalitativní šetření, kvantitativní šetření, region, regionální rozvoj, Pardubice, Pardubický kraj, UNESCO,

Summary

The theme of this thesis is a cultural heritage and its role in developing communities and regions.

The theoretical part focuses on defining the basic concepts that are the subject of cultural heritage linked. Specifically, it discusses the situation in the cities of Pardubice and Pardubice region. After the initial presentation of the basic assumptions relating to the concepts of cultural heritage, Regional development, followed by a section devoted to the particular characteristics of the cultural-historical development and specific places in the Pardubice region.

The last of the four major part is devoted to the results of quantitative and qualitative research survey, effected to collect a sufficient amount of current information. In the course held surveys among mapping opinions on the topic of cultural heritage

among the local population and took place several tens of structured, unstructured and semi-structured interviews with representatives of information centers, local authorities and ordinary citizens.

Keywords: cultural heritage, quantitative surveys, qualitative surveysregion, regional development, Pardubice, Pardubice, UNESCO

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Cíl a metodika práce.....	13
3. Teoretická východiska.....	15
3.1 Region.....	15
3.2 Regionální rozvoj.....	17
3.3 Udržitelný rozvoj.....	19
3.4 Kulturní dědictví.....	20
3.5 Světové dědictví UNESCO.....	22
3.6 Státní správa a samospráva v oblasti kultury.....	24
4. Charakteristika prostředí.....	26
4.1. Pardubický kraj poloha kraje v rámci státu.....	26
4.2. Město Pardubice a okolí.....	30
4.3. Národní kulturní památky v Pardubicích a okolí.....	37
4.4 Město Chrudim a okolí.....	41
4.5 Národní kulturní památky v Chrudimi a okolí.....	42
4.6 Město Litomyšl a okolí.....	46
4.7 Renesanční zámek Litomyšl.....	48
SWOT analýza kulturních památek Pardubického kraje.....	50
5. Šetření v terénu.....	51
5.1. Kvantitativní šetření.....	51
5.2 Výsledky kvantitativního šetření.....	63
5.3 Výsledky kvalitativního šetření.....	64
8. Seznam použitých zdroje.....	73
8.2 Internetové zdroje.....	74
8.3 Zákony.....	75
9. PŘÍLOHY.....	77
9.1 Dotazníky.....	77

Seznam Obrázků

Obrázek 1: mapa Pardubického kraje a jeho okresy.....	26
Obrázek 2: Mapa ČR s vyznačeným městem Pardubice.....	30
Obrázek 3: Správní členění města Pardubice.....	32
Obrázek 4: vyznačení města Chrudim na mapě ČR.....	42
Obrázek 5: vyznačení města Litomyšl na mapě ČR.....	47
Obrázek 6: Velká pardubická.....	80
Obrázek 7: Zlatá přilba.....	81
Obrázek 8: Lázně Bohdaneč Gočárův pavilon.....	82
Obrázek 9: Pardubický perník.....	83
Obrázek 10: Zámek Pardubice.....	83
Obrázek 11: Pietní místo Zámeček.....	84
Obrázek 12: Pardubické krematorium.....	85
Obrázek 13: Starokladrubský Bělouš.....	85
Obrázek 14: Kunětické hora.....	86
Obrázek 15: Chrám sv. Bartoloměje v Pardubicích.....	87
Obrázek 16: Chrudim muzeum loutek.....	88
Obrázek 17: Východočeské divadlo Pardubice.....	88
Obrázek 18: Zámek Litomyšl.....	89
Obrázek 19: Lidová architektura – Veselý Kopec.....	89
Obrázek 20: Krematorium Pardubice.....	90
Obrázek 21: Naučná stezka Ležáky a okolí.....	91
Obrázek 22: Město Litomyšl.....	91

1. Úvod

Hlavním tématem předkládané bakalářské práce je kulturní dědictví a jeho role při rozvíjení obce a regionu. Zabývá se konkrétně situací v Pardubickém kraji, zejména pak jeho přirozeným centrem a největším sídlem, městem Pardubice.

Díky znalosti daného regionu bude charakterizován tento region a zmapovány na daném území i kulturní památky, které ekonomicky ovlivňují celý region. V regionu je velice mnoho kulturních, historických, přírodních, církevních památek, ale i sportovních center, jsou pořádány akce, které tuto ekonomiku velmi ovlivňují. Kulturní dědictví má význam i pro rozvoj ekonomiky, tím, že ovlivňuje turistický a cestovní ruch, který pak následně představuje v ekonomice státu velmi nezanedbatelnou část hrubého domácího produktu země, proto je v zájmu každého regionu o svoje kulturní dědictví řádně pečovat. Je následně i potřeba vytvářet vhodné podmínky pro cestovní ruch, neboť tyto příjmy významně napomáhají obnově sídel. S tímto souvisí nejen péče o samotné kulturní památky, ale i péče o turisty a to je potřeba především podporovat výbornou dopravní infrastrukturou, ale i zajištěním odpovídající kvality sítě nejen ubytovacích, ale i stravovacích, dále pak kulturních zařízení, vytváření kulturních a sportovních akcí, s čímž je samozřejmě spojena velmi dobrá propagace regionu a kvalitní propagace akcí. Výsledkem je následně samozřejmě vyšší návštěvnost, tím vyšší příjmy do rozpočtu a tudíž i velmi pozitivní dopad na rozvoj celého regionu.

V současné době je regionální rozvoj jedním ze zásadních aspektů rozvoje nikoli jednotlivých obcí, ale rozvoje státu jako celku. Tím, že se budou rozvíjet jednotlivé části, bude se v konečném důsledku rozvíjet i celek. Česká republika patří mezi země s poměrně velmi bohatým kulturním dědictvím, které nám zůstalo jako odkaz od našich předků. A to nejen materiálního tak i duchovního bohatství České republiky. Kulturní dědictví je přítomno v podstatě v každém regionu, v každé obci nalezneme buď kostel či kapli i jiné další zajímavé budovy. V současné době, se ve většině regionu rozvíjí velice oblíbená cykloturistika. Obce by měly nabídnout i něco, proč se turisté při projíždění danou obcí v této obci zastaví. Pakliže se při projíždění zastaví, je zde předpoklad, že budou chtít využít minimálně nakoupení jídla či pití, popřípadě pak využít restaurace či jiné kulturní akce. Čím více možností budou obce nabízet, tím je samozřejmě větší pravděpodobnost, že

se zde turisté skutečně zastaví a využijí některých služeb, které přinesou nejen obci, ale i podnikatelům obce potřebné finanční prostředky.

2. Cíl a metodika práce

Cílem bakalářské práce je navrhnout řešení, které povede ke zdokonalení využití kulturního dědictví a následnému přilákání nových turistů k získání jejich spokojenosti, což povede k jejich opakovaným návštěvám našeho regionu.

Hlavním cílem je vysvětlit základní pojmy, které souvisí s tématem. Podcíl charakterizuje region Pardubického kraje. Práce je členěna do okruhů. První okruh obsahuje teoretická východiska, rozvoje území a otázky kultury a kulturního dědictví. Druhý okruh pak se zabývá problematikou a představením Pardubického kraje. Třetí řeší otázky měst Pardubice, Chrudim, Hlinsko a Litomyšl. Tyto města byla vybrána vzhledem k tomu, že obsahují památky, bohaté pro kulturní dědictví a to i pro světové kulturní dědictví UNESCO. Jak hmotné zámek Litomyšl, tak nehmotné masopust Hlinsko. Čtvrtý okruh začíná stanovením hypotéz a následovným kvantitativním a kvalitativním šetřením.

Tato charakteristika zahrnuje zhodnocení dané oblasti po stránce geografické, socioekonomické, historické a především kulturní. Posledním cílem je provést kvalitativní a kvantitativní šetření a navrhnout dalších možností využití kulturního dědictví. Praktická část se zaměří na občany, jejich vnímáním kultury a kulturního rozvoje. Dále se zaměří na prokázání vlivu významné kulturní události či památky na rozvoj města a jeho okolí, hodnocením kulturního potenciálu a možnostmi dalšího vývoje. Součástí praktické části bude také základní charakteristika regionu, zvolených obcí a jejich kulturního dědictví. V daném regionu existuje bohatý kulturní, ale i sportovní život a nalezneme zde mnoho kulturních památek.

Tato práce by měla odpovědět na to, zda občané vnímají rozvoj obce či celého regionu v tomto směru jako dostačující, a zda považují kulturní dědictví jako významný faktor, který pomáhá rozvíjet celý region, nebo je tomu právě naopak. Získaná a zpracovaná data by měla poukázat na konkrétní památky či kulturní události, které občané považují za významné.

Od zástupců vybraných obcí je cílem zjistit, zda sdílejí názor svých občanů, jaký potenciál spatřují v udržitelnosti kulturního dědictví a zda vnímají kulturní dědictví na území regionu a obce jako významný faktor jejich rozvoje. Teoretická část práce se zaměří na obecnou charakteristiku kulturního dědictví a na problematiku jejího vlivu na regionální rozvoj. Bude vycházet ze studia dokumentů, literatury a dalších podkladů.

Charakteristika regionu Pardubický kraj a jednotlivých obcí bude provedena na základě nastudovaných dokumentů odborné literatury, elektronických zdrojů. V praktické části bude provedeno terénní šetření kvantitativní a kvalitativní.

Kvantitativním šetřením ve formě dotazníků bude zjištěno vnímání vazby mezi kulturním dědictvím a rozvojem regionu mezi veřejností. Vybraný vzorek občanů regionu bude podroben anketnímu šetření, jehož data budou následně zpracována pomocí statistických metod a předem nadefinovaných hypotéz.

V kvalitativním šetření bude pomocí rozhovorů zjištěn postoj zástupců obcí, informačních center a místních občanů ke kulturnímu dědictví, jako faktoru rozvoje obce.

3. Teoretická východiska

3.1 Region

Regionální rozvoj je založen na využití kulturního dědictví, spojený je s tím, že je potřeba znát určité základní pojmy. V práci jsou uvedeny pojmy, které jsou spojené s regionem, regionálním rozvojem a kulturním dědictvím, tyto pojmy je potřeba chápat a rozumět jim, proto budou v následujících podkapitolách vysvětleny a definovány vzhledem k tomu, že s touto bakalářskou prací souvisejí. Jedná se o pojmy rozvoj regionu, region, udržitelný rozvoj, kulturní dědictví, UNESCO, SWOT analýza. (s ohledem využití v praktické části práce).

Na obecné úrovni se regiony zabývá regionalistika, tedy: „*rámcový a souhrnný obor, zabývající se studiem prostorových jevů, procesů a vztahů*“ (Wokoun a kol., 2011, s. 13). V literatuře se pojem region vysvětluje dle zaměření konkrétního titulu. Slovník spisovné češtiny pro školy a veřejnost například uvádí, že region je „*správní oblast (země, kraj): region střední Evropy; severočeský region*“ (Filipec a kol., 2001, s. 350). Pojem region se používá v různých souvislostech, a proto neexistuje nějaká jedna jediná obecně uznávaná a všeobecně zažitá definice.

Například ale v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, je uvedeno, že: „*regionem se rozumí územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů správních obvodů obcí s rozšířenou působností, obcí nebo sdružení, jehož rozvoj je podporován podle tohoto zákona*“. Stejný zákon pak vymezuje několik dalších podtypů regionů, a sice: *strukturně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony, venkovské regiony a regiony ostatní. Region spojuje územní jednotky, které mají určitou spojitost.* (www.zakonprolidi.cz zákon 248/ 2000 Sb.)

Regiony jsou obecně spojovány s určitými geografickými územími. Jedná se však o komplexnější pojem, pod nímž se následně skrývají základní údaje. Tyto pak lze následně využít v různých oborech činnosti, jak v politice, ve veřejné a státní správě, tak i v demografii, ve finančnictví, ekologii apod. Region je možné definovat různými způsoby, ale vždy záleží na tom, kdo region definuje a z jakého úhlu pohledu se následně na region dívá (Žítek, 2002, s. 48), poté pak určuje různé disciplíny, pro které má region smysl. V Historii, statistice, ekonomii, sociologii, politologii, etnografii, urbanistice ale samozřejmě i zmiňované geografii, (Žítek, 2002, s. 49). Pro jednodušší správu, bude vždy

lepší rozdělit území na menší celky. Region je tedy geograficky jasně vytyčeným - vyznačeným územím, které má konkrétní určité charakteristiky – obyvatelstvo, ekonomická struktura i přírodní bohatství.

Každý region má popsané prvky jinak seřazené, jsou jinak strukturované, tyto odlišnosti jsou pro každý určitý region specifické, vytvářejí mezi nimi následné rozdíly, které jsou mnohdy velmi zásadní, což je důvod, proč se v posledních několika letech stále více rozvíjí regionální politika a stále více se rozšiřuje pojem regionální rozvoj.

Z pohledu sociologického je region územní jednotkou, kde lidé žijí svoje životy, vykonávají svou pracovní činnost, vzdělávají se, užívají své aktivity nejen sportovní, ale i jiné zájmové, dostávají potřebnou zdravotní a sociální péči (Žítek, 2002, s. 49). Jak vlastně základní pojem regionalistiky – region lze definovat? Uvedli jsme, že definicí je mnoho. Existuje jedna definice, která překovává daný problém nejednoznačnosti. Zní: „Region je komplex vznikající regionální diferenciací krajiny.“ (Mates, Wokoun 2001, s. 113). „Definici uvádíme proto, abychom si uvědomili, že tato regionální diferenciace krajiny je velmi starým a historickým, ale i stále pokračujícím procesem, ve kterém následně rozpoznáme základní tendenci: osvobodování lidských společností od závislosti na přírodních faktorech, jejichž žití (takové faktory mají přírodní ráz, jsou z hlediska činností lidí vnější, exogenní, působí „shora“) a zároveň stále silnější uplatňování kulturních aktivit lidských společností (takové faktory mají kulturní společenský ráz, jsou z hlediska činnosti lidí vnitřní, endogenní, působí „zdola“, jde tu o aktivity hospodářské, sociokulturní a občansko-politické), při jejich žití v prostoru. Regionalisté, kteří budou stoupenci tzv. systémových teorií, obmění definici regionu takto: region je sociálně geografický subsystém a současné sociálně geografické systémy jsou výsledkem formování nové geografické organizace společnosti.“ (Helena Hudečková, Michal Lošťák a Adéla Ševčíková, 2010, s. 25). Region je pak ucelenou skupinou obyvatelstva, ale hranice mezi člověkem a regionem se mohou smazávat. Není také neobvyklé, že jeden člověk žije v regionu, ale pracuje v jiném regionu, za svou práci do jiného regionu dojíždí, protože v jeho domovském regionu není dostatek zaměstnaneckých příležitostí. Tím se pak ukazuje, že jeden region je do jisté míry ekonomicky na nižší úrovni, vzhledem k tomu, že nabídka lidské práce je zde vyšší, než poptávka po pracovní síle. Na region je také možné se dívat odlišným způsobem: „Region je sociální konstrukt, tedy něco, co není objektivně

dané a nezávislé na lidském myšlení, ale je vyjádřením způsobu, jakým společnost formuje prostor, respektive jaký mu dává smysl.“ (Heřmanová, Chromý, a kol., 2009, s. 26-27).

3.2 Regionální rozvoj

Pojem „regionální rozvoj“ byl již zmiňován poměrně často, a proto se na něj zaměříme detailněji. Z hlediska vědeckého určení je možné vymezit teorii regionálního rozvoje: „Teorie regionálního rozvoje představují ucelený systém, které vysvětlují působení základních faktorů, subjektů, mechanismů a dalších souvislostí regionálního rozvoje. Teorie tedy mají významný poznávací význam. Současně je však znalost teorií regionálního rozvoje základem pro koncipování adekvátní regionální politiky či regionální rozvojové strategie. Teorie regionálního rozvoje mají tedy i významný praktický význam.“ (Wokoun, a kol., 2008, s. 220).

Teorie regionálního rozvoje je naprosto základní proto, aby se zásadní rozvoje mezi jednotlivými regiony vymazávaly. Tyto rozdíly mohou narušovat celek (kraj, stát), což může vést k tomu, že nejsou dostatečně využívány zdroje a to se musí promítnout do ekonomiky. Efektivně využívané zdroje a možnosti každého z regionů vedou k tomu, že i celek roste. Rozvoj regionu tak následně vede k rozvoji ekonomiky, ne však pouze ekonomiky místní, ale ekonomiky národní. Z tohoto důvodu je pak pro regionální rozvoj důležitý prvkem současných politik. Klade se na něj důraz při pomoci nejen obcím s různými projekty, ale i při získávání finančních prostředků z grantů a fondů EU. Tento rozvoj je obecně možné považovat za velmi pozitivní projev dané struktury, protože dochází nejen k jejímu rozšiřování, zvětšování ale i ke zdokonalování. (Beran, Dlask, 2005, s. 128). Lidé, žijící v regionu nemají zájem o to, aby se jednalo o oblast, kde není dostatek volných příležitostí, oblast, která zaostává ekonomicky a nemění se, naopak zde může docházet k destrukci a úpadku. Lidé nechtějí žít v těchto oblastech, ale jsou zde ti, kteří musejí tuto oblast spravovat. Nakonec toto vede k tomu, že musejí podniknout mnoho kroků, které provedou změny, a ty učiní region nějakým způsobem atraktivní. Nejde však pouze o samotné zatraktivnění, jde i o to, aby se region rozvíjel především efektivně, smysluplně s dalším výhledem rozvoje v budoucnosti. „Jestliže by mělo dojít k přesnému vymezení toho, kdy je možné vývoj regionu označit za skutečně dlouhodobý a smysluplný.

Toto určení je možné najít u Macháčka, podle něhož se rozvojem území rozumí, dochází-li v území v delším časovém horizontu (zpravidla 10-15 let) ke kontinuálnímu

růstu daňové výtěžnosti, hrubého produktu, zvyšování příjmů obyvatel, navyšování příjmů samospráv i růstu zájmu soukromého sektoru o lokalizaci v daném území. Rozvojem je chápáno i zvyšování rozsahu i kvality veřejných služeb, zvyšování kvality technické i občanské infrastruktury, včetně bytového fondu, prodlužování střední délky života, kladné saldo migrace, růst míry zaměstnanosti a eliminace sociálních problémů. “(Kolektiv autorů, 2005, s. 213). Z této odcitované definice je však patrné, že i kulturní dědictví může být prvkem, který velmi pomáhá rozvoji. Může souviset s kvalitou veřejných služeb, se zaměstnaností, ale především pak odvětví cestovního ruchu. Podceňovat význam regionálního rozvoje je v současné době pro region v zásadě sebezničující a neuvědomění si toho, jaká je obrovská síla v kulturním dědictví, je krátkozraké. „Regionální rozvoj je tedy dlouhodobým procesem, který je nutné strategicky plánovat, aby bylo možné dosáhnout zlepšení situace daného regionu, a to z pohledu jeho sídelní funkce, ale i z pohledů dalších. Vyvážené a udržitelné zlepšování je cestou, jak dosáhnout toho, aby se region stal místem, které bude maximálně vhodné pro život.“(Holeček, a kol., 2009, s. 16). „Pro rozvoj regionu je, ale možné využít různé nástroje v podstatě je možné ty základní, shrnout do tří základních bodů:

- Ekonomické zdroje regionu – jedná se o přírodní zdroje, existující společnosti, které v oblasti fungují, finanční zdroje, které jsou dostupné, možnost získat dotace a další finanční prostředky, apod. Jednoduše jsou to zdroje, které je možné využít k ekonomické činnosti a k rozvoji v této oblasti.

- Lidské zdroje – obyvatelstvo - jeho věková struktura, to, zda se jedná o region, kde žijí mladí lidé, anebo je zde spíše převaha starších osob. Lidské zdroje jsou ty, které zpracovávají ekonomické zdroje, popřípadě s nimi pracují - (nemění je). Regiony se mohou snažit o to, aby podmínky pro bydlení byli daleko lepší, a tím se získává nová pracovní síla, ale je nutné pro ni zajistit hlavně dostatečné množství pracovních míst.

- Rozvojové strategie – pokud jsou zdroje, neznamená to však, že jsou všechny využity efektivně. Je možné řídit region nahodile. Rok od roku, ale mnohem lepší je mít strategické plány, přesně vědět, co a kdy je potřeba udělat, kdy investovat, do čeho investovat, jak obec zvelebit, vylepšit apod. Strategické plánování je v regionálním rozvoji základem (Holeček, a kol., 2009, s. 16). Regionální rozvoj je základem toho, aby bylo o obci více slyšet, anebo aby se stávala ještě zajímavější destilací, a to nikoli pouze pro

turisty a další osoby spojené s cestovním ruchem, ale také pro osoby, které jsou ochotny se přestěhovávat. Rozvoj regionu je i v tom, že využívá nejen současné kapacity, současné zdroje, ale také v tom, že dokáže nové zdroje a kapacity získávat, růst, rozšiřovat se.

3.3 Udržitelný rozvoj

Udržitelným rozvojem pochopitelně rozumíme, že má určité dopady na člověka, životní prostředí a tím tedy i na region a regionální rozvoj a měl by tedy být udržitelným, pokud tomu tak nebude, může nastat v budoucnosti úpadek. Nabízí se nám tedy otázka toho, co je to trvale udržitelný rozvoj a jak s ním naložit.

V České republice – a nejen zde, ale ve většině zemí světa – si uvědomujeme, že vývoj lidstva, pokud se má někam směřovat, musí také brát na zřetel vlivy dnešního stavu a také rozhodnutí pro budoucí život. V dnešní uspěchané době se velmi budoucnost ignoruje, tím však, že se bude budoucnost ignorovat, je však o to větší pravděpodobnost, že v budoucnu budeme nuceni řešit problémy, vzniklé právě současnou ignorací.

Právě i z tohoto důvodu se udržitelný rozvoj stal součástí legislativy České republiky, a to konkrétně zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, kde je ustanoveno: „*Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“ (Zákon č. 17/1992 Sb., § 6).

V tomto zákoně se přímo pojem budoucnost neobjevuje, ale přesto je jasné, že zde je snaha o to, aby vývoj v naší zemi co nejméně negativně ovlivňoval životní prostředí, které v našem regionu, jak jistě víte, není nejlepší. Tento pojem je zde definován, ale v současné době ještě není možné přesně vymezit, jak naprosto zamezit našemu negativnímu vlivu na životní prostředí. Avšak chránit si naše životní prostředí je nutná potřeba, aby bylo možné tak existovat zde ve stávajících podmínkách i za deset, dvacet, padesát, sedmdesát sto let, ale ještě déle. Lidé však musí počítat s tím, že se zde bude žít dlouhodobě a tomu je následně potřeba přizpůsobit své chování nejen k životnímu prostředí.

Pokud nebudeme vycházet ze zákonné definice, ale zaměříme se na definici teoretickou, můžeme použít následující, která je jednou z prvních, jež stanovila podstatu

trvale udržitelného rozvoje. „*Trvale udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby. Podmínkou rozvoje je zachování možností rozvoje. Základní možností je přitom zachování přírodních podmínek v místním měřítku i v celé biosféře.*“ (Brundtland, 2009).

Kultura

Slovo kultura pochází z latiny. Doslova pak znamená „to, oč je třeba pečovat“. Můžeme si ho však také vysvětlit jako „péče o duši“. Kultura z pohledu sociologie zahrnuje souhrn dovedností, významů a symbolů. Kategorie kultura v sobě odráží jak obecné odlišnosti lidské životní činnosti, tak kvalitu této aktivity na různých stupních společenského vývoje, v rámci určitých epoch, sociálně ekonomických formací a etnických společenství. Kultura je souhrnem materiálních a duchovních hodnot vytvořených lidmi, a to v procesu celého historického vývoje. Kultura označuje souhrn vybraných a tvůrčích lidských činností umění, divadlo, náboženství, literatura popřípadě i vzdělání. Do oblasti kultury patří i instituce, jež slouží k organizaci kulturního života zvláště instituce výchovné a vzdělávací.

Kultura dnešním pojetím zastává několik funkcí:

- reprezentační
- výchovně vzdělávací
- sociální a terapeutickou
- ekonomickou

3.4 Kulturní dědictví

V této práci je kulturní dědictví základním zaměřením, právě proto mu bude věnován dostatek prostoru. Co to vlastně kulturní dědictví je? Jakmile tento termín rozdělíme na dvě slova a budeme se pít po jejich významnosti dojdeme k výsledku, že kultura je vysvětlena jako „*soubor výsledků veškeré tělesné a duševní činnosti utvářející lidskou společnost*“ (Havránek a kol., 1989, s. 479). Dědictví je pak „*vše, co se přijímá od předcházející generace nebo co zůstalo z předcházející doby po předchůdcích*“ (Havránek

a kol., 1989, s. 285). Jedná se o souhrn kulturních vztahů děl a hodnot, jež vznikly v minulosti, ale svým obsahem přesahuje dobu.

Pod kulturním dědictvím je však možno představit si mnohé. Tak jak i Asociace ASORD (Asociace sdružení na ochranu a rozvoj kulturního dědictví České republiky). Hlavním cílem této asociace je sjednotit co nejvíce různých občanských sdružení, a následná ochrana a rozvoj kulturního dědictví České republiky. (www.asorkd.cz). Kulturní dědictví pak rozdělujeme na hmotné i nehmotné.

Podle autorů Patočky a Heřmanové (2008) zahrnuje termín kulturní dědictví řadu dílčích pojmů, jako jsou například: „*krajina, historické soubory památek, přírodní i zastavěná místa, sbírkové předměty, kulturní zkušenosti, tradice, výrobní postupy, takže je přirozeně kulturním dědictvím propojováno přírodní i kulturní prostředí člověka.*“ (Patočka, Heřmanová, 2008, str. 23). Do kulturního dědictví podle obou autorů patří dále veškeré „*sociokulturní vztahy, kulturní díla a artefakty, které vznikly v minulosti a svým významem přesahují období svého vzniku a obohacují naši současnou kulturu*“ (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 23).

Podle Václava Soukupa je kulturní dědictví „*konfigurace kulturních prvků, tj. artefaktů, sociokulturních regulativů (zejména hodnot, norem a kulturních vzorců) a idejí, jež jsou jako trvalé kolektivní vlastnictví a všeobecně sdílený výsledek materiální a duchovní činnosti členů určité kultury předávány následujícím pokolením*“ (Václav Soukup, 1993, s. 92).

Dodává také, že kulturním dědictvím jsou pouze prvky kultury, které během postupu času neztratily ani svou funkci, ale ba naopak zakořenily a jsou tak i nadále předávány našim dalším generacím. Tímto se kulturní dědictví liší od současné kultury živé. (Václav Soukup, 1993, s. 92).

Podle Soukupa, Patočky a Heřmanové kulturním dědictvím nejsou pouze hmotné a nehmotné dědictví, zachované až do dnešních dnů z dřívějších dob, ale také všechny lidské postoje, ale i naše hodnoty, které ovlivňují naše chování a nás samotné a hodnoty, které v sobě nosíme.

Pro vysvětlení a potřeby této práce je možné stručně shrnout, že kulturním dědictvím jsou jak hmotné památky, architektonicky významné stavby církevní jako kostely, kapličky, památníky a kláštery, zámky, hrady, radnice a historické budovy ke kulturnímu dědictví

však patří i celková atmosféra místa, která je a byla dlouhými lety vytvářena a následně předávána z generace na generaci. Města a obce jako Pardubice, Litomyšl, Hlinsko, Chrudim, Veselý Kopec a spousta dalších v našem regionu, jsou sama o sobě v jistém smyslu kulturním dědictvím. A to nejen jako soubory budov, ale i jako soubory lidských myšlenek a představ, které jsou na ně navázány. I citová pouta, ať už kladná nebo záporná, jež obyvatelé ke svým obcím cítí, jsou také kulturním dědictvím.

Kulturní dědictví a dotace v Pardubickém regionu

„Pardubický kraj zajišťuje v souladu se zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, péči o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Vytváří tak podmínky pro rozvoj a uspokojování potřeb v oblasti kultury a památkové péče. 2. za účelem podpory kultury přijal Pardubický kraj (dále poskytovatel) tento Program podpory kultury a památkové péče v Pardubickém kraji (dále jen „Program“), který je zaměřen na podporu kultury a zachování kulturního dědictví v Pardubickém kraji, zejména s ohledem na vytváření příznivých podmínek pro kulturní rozvoj a péči o uspokojování kulturních potřeb občanů kraje. Program je zaměřen na podporu veřejných kulturních služeb, které spočívají ve zpřístupňování umělecké tvorby a kulturního dědictví regionu veřejnosti a v získávání, zpracování, ochraně, uchovávání a zpřístupňování informací, které slouží k uspokojování kulturních, kulturně výchovných nebo kulturně vzdělávacích potřeb veřejnosti. Z programu není poskytována podpora vydávání novin a časopisů zveřejňovaných v tištěné či elektronické podobě.“

3.5 Světové dědictví UNESCO

Co spojuje pozoruhodná díla lidských rukou či přírody, jež rozdělují staletí i vzdálenost, jako jsou klášter Mont.St.Michel, egyptská pyramida v Gíze a starobylé norské městečko Bergen a např. ještě město v Pardubickém regionu Litomyšl? Jsou všechna zapsána na seznamu nejceněnějších kulturních a přírodních klenotů, které sleduje světová organizace UNESCO a uchovává je pro naše budoucí generace.

16. listopadu 1972 se v Paříži konala Generální konference UNESCO, na níž byla přijata závazná a důležitá úmluva. ČSFR přistoupila k úmluvě v roce 1990, Česká republika pak sukcesí v roce 1993. Záměrem UNESA je ochrana nejvýznamnějších

kulturních a přírodních památek na světě a jejich uchování pro budoucí generace. Do seznamu těchto kulturních klenotů jsou zapsány pouze ty objekty, kterým společenství UNESCO přiznalo naprostou a jedinečnou hodnotu a které jsou v duchu konvence považovány za společné dědictví všech národů. Konference proto ustanovila výbor, jehož členové mají za významný úkol sledovat stav památek. V posledních letech zájem o památky závratně narostl. Dnes je na seznamu UNESCO, již téměř 500 kulturních a přírodních památek, těch skutečně nejcennějších, které prošly sítím přísného výběru. V České republice jich je na seznamu již dvanáct. Mimo jiné i v Pardubickém regionu.

Teprve dnešní generace si uvědomují význam světového dědictví. A právě až dnes, jsou si již mnozí lidé vědomi, jak je nesmírně důležitá ochrana a zachování světově unikátních staveb a přírodních jevů. Až v současné době lidé začínají chápat, jak důležité jsou současné tradice, které jsou zděděné po předcích.

Všechny průmyslové země se při záchraně cenných objektů v podstatě potýkají se stejnými problémy: rozpadání kamene vlivem znečištění ovzduší, přetížení masovou turistikou, ničení krajiny nevhodným osídlením.

UNESCO - anglická zkratka názvu United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, tedy Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu. Bylo založeno podepsáním Ústavy v Londýně na ustavující diplomatické konferenci dne 4. listopadu 1945. V současné době má 195 členů.

„České dědictví UNESCO je sdružení obcí a měst České republiky, na jejichž území se nachází památka zapsaná na seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.“ Označení památky tímto nápisem světového dědictví je pak aktem, který celé světové společenství prohlašuje: *„Ano, toto je cosi na celém světě výjimečné a jedinečné, je to cosi, co můžeme nazvat naším společným dědictvím a co se zavazujeme chránit jeden pro druhého a především v zájmu nás všech - národů světa.“*

Bývalé Československo ratifikovalo mezinárodní úmluvu o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví v roce 1991. Od tohoto roku se ČR může pyšnit dvanácti lokalitami, které jsou zapsány na seznamu světového dědictví UNESCO. Při představě takové malé země jako je ČR a tolik památek můžeme hrdě prohlásit Českou republiku za „UNESCO velmoc“. V roce 1999 byl na tento seznam zapsán i zámek v Litomyšli, který patří do našeho regionu. Svou návštěvností, nejen zámku, ale i zahrad, tento zámek velmi

posiluje cestovní ruch v našem regionu a tím rozvoj regionu a kulturního dědictví.

Světové dědictví UNESCO rozdělujeme na kulturní dědictví:

- **Hmotné** (materiální) kulturní dědictví – v našem regionu se jedná o zámek Litomyšl, který je na seznamu UNESCO již od roku 1999. Podle Úmluvy se toto dědictví rozlišuje na památky přírodního dědictví (představují jej především, přírodní jevy, geologické útvary, ale také oblastmi s přirozeným výskytem ohroženého druhu rostlin nebo zvířat a přírodních lokalit, ve všech případech se však jedná o výjimečné světové hodnoty), památky kulturního dědictví (soubory staveb, existující či zaniklé sídelní lokality, areály budov, ale i jednotlivé stavby, které se vyznačují výjimečnou světovou hodnotou z hlediska dějin, umění, vědy, ale i významná díla malířství, monumentálního sochařství, i jiných uměleckých řemesel) a památky smíšeného charakteru.
- **Nehmotné** - Duchovní (nemateriální kultura) – v našem regionu se mohou pochlubit masopustní obchůzky a masky na Hlinecku. Zapsány do seznamu v roce 2010. Tradiční reje maskovaných postav se konají na sklonku masopustního období. Kromě náboženství a jiných idejí, sem patří i jazyk, tanec, také zákony, jiná pravidla, hudba, rodina, ale i manželství apod. Samozřejmě, i v případě těchto dědictví je lze uchovávat zaznamenané (zvuková forma, psaná forma, audiovizuální forma). Příklad: pokud se nebude jazykem mluvit, poté jazyk zanikne (Dufková, Urban, Dubský, 2008, s. 31).

•

3.6 Státní správa a samospráva v oblasti kultury

Zákon o státní památkové péči

Seznam nemovitých kulturních památek ve městě Pardubice v okrese Pardubice vychází z Ústředního seznamu kulturních památek ČR, který na základě zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, vede Národní památkový ústav jako ústřední organizace státní památkové péče.

Národní památkový ústav

Národní památkový ústav je velkou organizací s celostátní působností, mnoha pracovišti v jednotlivých krajích a více než stovkou památkových objektů přístupných

veřejnosti. Národní památkový ústav je zřizovatelem mnoha kulturních památek v našem regionu.

V letošním roce se pak připravují výstavy, bude otvírat spoustu nových okruhů, prohlídkových tras, zpřístupňování dosud uzavřených míst a částí na zámcích a hradech s ohledem na významné výročí 700 let od narození Karla IV. Všechny státní hrady a zámky spravované Národním památkovým ústavem vstupují právě s ohledem na toto významné výročí do lucemburského roku, ve kterém se následně pak rozličnými akcemi a programy nejen zábavnými ale i odbornými toto významné výročí připomene.

NPÚ a památková péče

Vzhledem k tomu, že naše země je plná památek, mnohé z nich pak jsou majetkem státu, stará se o ně NPÚ, který těmto památkám a všem kteří o ně pečují nejen pomáhá, aby je pak následně mohl otvírat a provozovat pro návštěvníky a tím mohl tak předávat kulturní dědictví pro dnešní i budoucí generace. NPÚ je pak hrdý na každou zachráněnou roubenku, kapličku, pivovar, hrad, zámek, unikátní most prostě na vše, co je pro nás kulturním dědictvím

NPÚ a dotace

Žadatelé z celé republiky mohou získat dotaci z programu ministerstva kultury, některé dotace pak administrují územní odborná pracoviště NPÚ, jež sídlí v jednotlivých krajích.

Další finanční podporu poskytují rovněž některé krajské úřady. Náš kraj Pardubický poskytuje dotace ve velkém měřítku, čímž napomáhá uchování kulturního dědictví. Podmínky pro následné přidělení těchto dotací je v každém kraji nastaven v jiném měřítku. Její účelnost a výše dotace se mohou v jednotlivých krajích významně lišit.

4. Charakteristika prostředí

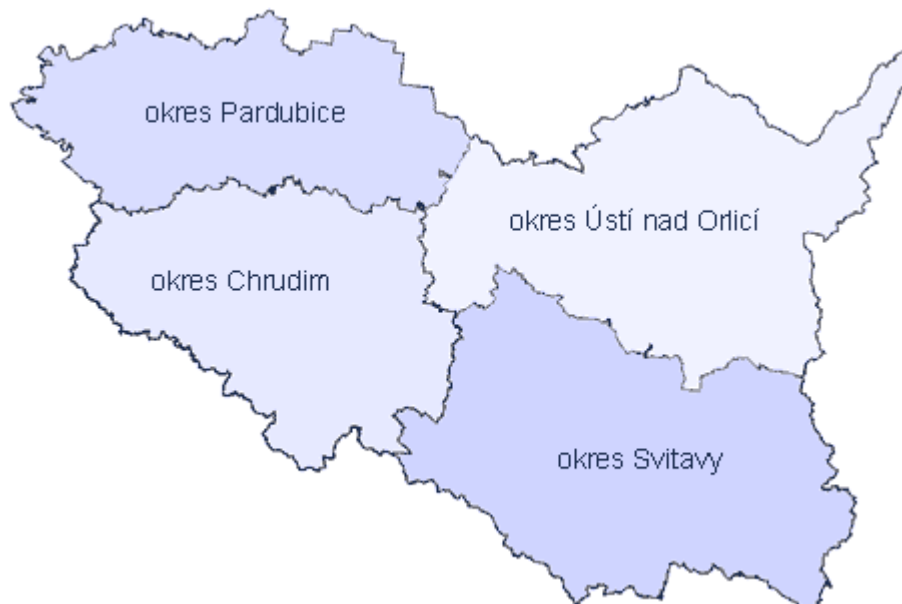
4.1. Pardubický kraj poloha kraje v rámci státu

Tabulka 1: Pardubický kraj

Název kraje	Pardubický kraj
Počet obyvatel	516 372
Rozloha	4 519 km ²
Počet měst a obcí	451, z toho 34 měst

Zdroj:[tabulka] <http://www.eu.cz/2015/czech-republic/regions/pardubice-region/pardubicky-kraj-353>

Obrázek 1: mapa Pardubického kraje a jeho okresy

Zdroj: [http://www.pardubickykraj.cz/data2/dep_35/mapakraj\(2\).gif](http://www.pardubickykraj.cz/data2/dep_35/mapakraj(2).gif)

Pardubický kraj leží převážnou většinou ve východních Čechách a jeho západní část zasahuje také na území Moravy.[David, Soukup, 2011, s. 6]. Pardubický kraj sousedí s krajem Královéhradeckým, Jihomoravským, Olomouckým, Vysočinou a Středočeským.

Na severovýchodu sousedí s hranicí Polska. S krajem Královéhradeckým a Libereckým vytváří v rámci strategie České republiky tzv. NUTS 2 – Severovýchod. [Ekotoxa, © 2011] Pardubický kraj je pak je rozdělen na pět turistických oblastí: Pardubicko, Chrudimsko-Hlinecko, Českomoravské pomezí, Podorlicko, Orlické hory a nejvyšší hora kraje Králický Sněžník.[CzechTourism, © Copyright 2005-2013].

„Pardubický kraj svou rozlohou 4 519 km² ve srovnání s ostatními kraji České republiky včetně hlavního města Prahy zaujímá krásné desáté místo, tím tvoří necelých 6 % území státu.“[Ekotoxa, © 2011]

Podle Českého statistického úřadu žilo k 31.12.2014 na území Pardubického kraje 516 372 osob. S tímto počtem je čtvrtým krajem České republiky s nejmenším počtem obyvatel. Nejlidnatějším okresem jsou Pardubice, následujícími okresy jsou Ústí nad Orlicí, Svitavy a Chrudim.[Český statistický úřad, © 2014a]

Přírodní a klimatické podmínky

Pardubický kraj je z geografického hlediska velmi členitý. Má ze všech krajů České republiky největší rozdíly v nadmořské výšce, kdy nejnižším bodem je hladina Labe u Kojic ve výšce 202 m.n. m. Nejvyšším bodem je potom již zmiňovaný Králický Sněžník s nadmořskou výškou 1 423 m, který představuje jedno z nejvyšších míst v ČR. [Bartoš, Šebek, 2004, s. 6] V Pardubickém kraji je typická rozmanitost a kontrast přírody. Pardubický kraj je jeden z nejkrásnějších regionů České republiky! Kraj nabízí nepřeberné množství zajímavostí a krás nejen pro milovníky historie, ale i pro vyznavače hodnotných kulturních zážitků, přírodních krás CHKO Železné hory, Kralický Sněžník či unikátních technických památek. S bohatou řemeslnou a průmyslovou tradicí se můžete seznámit na celé řadě nádherných míst.

Na území turistického regionu Pardubický kraj, leží pět turistických oblastí: Pardubicko, Chrudimsko - Hlinecko, Orlické hory a Podorlicko, Českomoravské pomezí a Králický Sněžník. Svým návštěvníkům má Pardubický kraj rozhodně co

nabídnout. Nejen v letních měsících, na kulturní akce, turistiku, cyklistiku, tak i v zimních na lyžování a jiné aktivity.

Ekonomické podmínky a infrastruktura

Hrubý domácí produkt Pardubického kraje se podílel v letech 2007 – 2009 na HDP České republiky 4,1 %. HDP na obyvatele se pohyboval na necelých 84 % průměru České republiky. Hrubý domácí produkt přepočtený na obyvatele řadí kraj na 7. místo v roce 2007 na 8. místo v roce 2008. Produktivita práce měřená ukazatelem HDP na zaměstnaného tvoří pouze 85,6 % hodnoty České republiky. Tato hodnota může souviset i s nízkou mírou THFK (zejména investice do technologií, viz dále), nízkou kvalifikací zaměstnanců a neefektivním řízením podniků kombinovaným s využíváním relativně nízké mzdy v regionu, která kompenzuje mezeru v konkurenceschopnosti. Na tvorbě hrubé přidané hodnoty kraje se převážnou měrou podílí zpracovatelský průmysl (necelá třetina HPH), následují dílčí odvětví ze sektoru služeb (sektor služeb se celkem podílí nadpoloviční většinou na struktuře HPH), v rámci služeb vynikají služby logistické – doprava, skladování a spoje (v tomto odvětví má Pardubický kraj jeden z největších podílů na HPH ze všech krajů, což odpovídá pozici kraje na významných dopravních osách), obchod a opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a komerční služby (činnosti v oblasti nemovitostí, pronájmu apod.). Každá z těchto oblastí se v letech 2006 – 2008 podílela na HPH kraje 10 – 12,6 %. V kraji je významná průmyslová tradice, zejména v průmyslu elektrotechnickém, chemickém (koncentrovaný v Pardubicích), strojírenském, kovodělném, potravinářském a textilním. V období transformace neprošla průmyslová struktura kraje ve srovnání s jinými kraji příliš velkými změnami (kromě textilního průmyslu). V elektrotechnickém průmyslu došlo k rozpadu velkých firem a následnému vzniku malých a středních podniků, a zároveň přišli i velcí zahraniční investoři.

Podmínky pro rozvoj strategických služeb jsou splněny téměř výlučně v krajském městě. Hlavním oborem, který se rozvíjí ve službách, jsou informační technologie. Pardubice mají zároveň silné postavení v oblasti finančních služeb – pojišťovnictví. Je zde mnoho bankovních domů různých firem, v Pardubicích mají sídlo také ČSOB pojišťovna a Pojišťovna České spořitelny, dvě nejvýznamnější pojišťovny České republiky.

Pardubický kraj má také celkem velký podíl na českém průmyslu. Nejvýznamnější je pak elektrárna Opatovice a Chvaletice V Pardubickém kraji se nachází také množství dalších podniků z oblasti průmyslu potravinářského (Pardubický perník), chemického (Paramo, Synthesia), textilního, oděvního, strojírenského (Karosa Vysoké Mýto), kožedělného nebo elektrotechnického (ETA Hlinsko). Poloha Pardubického kraje v oblasti Polabí velmi prospívá také zemědělství. Pěstují se zde zejména brambory, obiloviny, kukuřice, řepa, či řepka olejka. [Šára, © 2007-2012]

Pardubický kraj lázeňství Lázně Bohdaneč

Mezi významné faktory Pardubického okolí patří bezkonkurenčně velmi oblíbené a navštěvované Lázně Bohdaneč. Historie lázní v Bohdanči se již datuje na konec 19. století, kdy zde začal místní rodák dr. Jan Veselý využívat k léčbě bohatá ložiska rašeliny a roku 1897 založil v objektu bývalého pivovaru slatinné lázně, tehdy známé pod názvem Anežčiny. Popularita lázní se zvyšovala díky výhodné poloze nedaleko Pardubic a úspěšným léčbám kloubního a svalového revmatismu. V lázních se léčí 89% pacientů po operacích páteře, výměnách kloubů a mají zde výborné výsledky s touto léčbou. Městská i lázeňská architektura byla významně ovlivněna Josefem Gočárem, jehož dílem je ilázeňský pavilon. (viz. příloha obrázek číslo 6)

Pardubický kraj a gastronomie

Řekneme-li Pardubice, naprosté většině z nás se vybaví perník a koně. Lahodné medové pečivo (viz. příloha, obrázek číslo 4) je s Pardubicemi spjata tak nerozlučně, že se prakticky stalo symbolem města. Každý obyvatel Pardubic byl alespoň jednou za život nazván perníkářem, původně jen škádlivou přezdívkou, na kterou jsou však již všichni Pardubáci dávno pyšní. Perník je z Pardubic s úspěchem vyvážen do Polska, Německa, Velké Británie, Portugalska i Austrálie. [Broncová, 1999, s. 151, 159-160] Perníky si pak každý turista či návštěvník Pardubic odváží jako suvenýr a dárek. V roce 2008 byl Pardubický perník zapsán do registru chráněných zeměpisných označení a označení původu v Evropské unii [Firma Novotný, © Copyright 2013]. (viz. příloha obrázek číslo 7)

Obec Biskupice je známa výrobou slivovice, každoročně se zde první říjnovou sobotu pořádá festival „Biskupské kaléšek“. K raritám historických tradic patří Jabkancová pouť v České Třebové, uspořádat ji nelze bez tzv. Jabkanců – bramborových placek

plněných tvarohem. Ochuzeni nebudou ani příznivci zlatavého pěnivého moku. Nejstarší pivovar v kraji je Pivovar Pernštejn Pardubice, Pardubický Porter 19, má tradici již od roku 1891, nahlédnout do tajemství piva můžeme i v pivovaru Rychtář v Hlinsku, ale i obecních malých pivovarech Medlešice a Dolní Ředice.

Pardubický kraj a koně

K Pardubickému kraji se váže nejen dostihové závodiště Pardubice proslulé Velkou Pardubickou Steeplechase, ale jak jsem již zmínila, Pardubický region je s fenoménem koně nerozlučně spojen, o čemž svědčí třeba i fakt, že mnohá města mají koně ve svém znaku např. město Pardubice.

Dále se nachází ve Slatiňanech hipologické muzeum a hřebčín, také desítky dostihových středisek, parkurových, military a westernových stájí a 600 km jezdeckých tras propojujících nejzajímavější místa kraje. V neposlední řadě se v Pardubicích v poslední době začala velmi úspěšně rozvíjet hipoterapie v neposlední řadě i výchova koní pro tuto významnou terapii.

4.2. Město Pardubice a okolí

Smyslem této bakalářské práce je zaměřit se na město Pardubice a Pardubický kraj a kulturní dědictví. Když se vysloví Pardubice, skoro každému naskočí vůně koní, medu a perníku, ale i vůně benzínu a oleje z výfuku motorek. Tato kapitola slouží k představení města a regionu a jeho kulturních památek.

Obrázek 2: Mapa ČR s vyznačeným městem Pardubice

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pardubice>

Základní informace o Pardubicích jsou:

Tabulka 2: Základní informace o Pardubicích

NUTS 5:	CZ0532 555134
kraj (NUTS 3):	Pardubický (CZ053)
okres (NUTS 4):	Pardubice (CZ0532)
katastrální výměra:	82,655 km ²
zeměp. souřadnice:	50°2'19" s. š., 15°46'45" v. d.
nadmořská výška:	237 m
počet obyvatel	89 000

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pardubice>

Pardubice jsou především statutárním a univerzitní městem, na východě Čech. Metropole Pardubic leží ve východní části Polabí na soutoku řek Labe a Chrudimky. Žije zde více než 89 tisíc s tímto počtem obyvatel jsou Pardubice desátým největším městem Česka. V tomto městě se rozvíjí mnoho podnikatelských záměrů a mnoho nových i staronových firem, což pro město přináší mnoho pracovních příležitostí. Staví se zde mnoho nových bytů a i to napomáhá k rozvoji regionu. Sídli zde okresní soud i pobočka soudu krajského, dále Univerzita Pardubice s mnoha fakultami. V historickém centru je od roku 1964 městská památková rezervace. Pardubice jsou proslulé sportem, perníkem, Velkou pardubickou, Zlatou přilbou či železniční a leteckou dopravou, významnými rodáky, kulturními akcemi, kulturními památkami, divadlem a Festivalem smíchu a lidmi, kteří si jsou kulturního dědictví plně vědomi a velmi si ho váží.

Správní členění města

Jak bylo již uvedeno jedná se o statutární město, které se až do roku 1940 skládalo z centrální části a Bílého Předměstí. Roku 1954 se připojily Pardubičky a Studánka, roku 1960 Doubravice, Cihelna, Ohrazenice, Polabiny, Semtín, Popkovice a Rosice nad Labem roku 1964 Trnová, Svítkov a Srnojedy, roku 1976 Dražkovice, Nemošice, Mnětice, Drozdice, Černá za Bory, Spojil a Staré Čívce a nakonec roku 1986 Lány na Důlku a Opočíněk. „ Roku 1991 se osamostatnil Spojil, který tak tvoří enklávu uvnitř pardubického území, roku 1994 Srnojedy. Roku 2006 se po referendu připojily Hostovice na východním okraji. Správní území Pardubic se od připojení Hostovic roku 2006 skládá

z 19 katastrálních území o celkové rozloze 82,655 km². Kvůli připojení obcí podél železnice je protáhlé východo-západním směrem, nejvzdálenější body dělí 19 km. Pardubice jsou největší české město, kde domy nemají přiděleno orientační číslo, druhé je sedmdesátitísícové Kladno.“ [Krajský úřad Pardubického kraje, © 2011]

Obrázek 3: Správní členění města Pardubice

Zdroj: http://prednadrazi.pardubice.eu/static/img/plan_velky.gif

Dopravní dostupnost

Pardubický kraj leží na pomezí Čech a Moravy, krajské město Pardubice má velmi výhodnou polohu, kdy je od Prahy vzdáleno pouze 100 km. Další předností pak je, že Pardubický kraj leží na evropském železničním koridoru spojujícím Berlín s Vídní. V současné době se buduje napojení na evropskou dálniční síť. Pardubice protíná silnice I/37 z Chrudimi, v úseku do Hradce Králové zmodernizovaná na čtyřpruhovou rychlodráhu na jihu Opatovic ji úsek budoucí R35 napojuje na dálnici D11 do Prahy, pro přímé spojení se však používá exit 68 po silnici I/36 na Chýšť Lázně Bohdaneč.

Mezinárodní letiště v Pardubicích je jedním z pěti páteřních letišť České republiky.

Letiště, které se nachází na jihozápadním okraji Pardubic je původně vojenské, vzniklo již za první republiky. Od založení mezinárodního civilního letiště v roce 1995 je to letiště se smíšeným vojenským a civilním leteckým provozem. Z tohoto letiště jsou vypravovány speciální linky i do mnoho ruských měst. V letní sezoně se z Pardubic létá i do letních středisek Burgasu, Palma de Malorca, Antalye, Řecka, Tunisu, Kréty, Djerby, Turecka a Černé hory. Výhodou je výborné spojení MHD přímo na letiště, případná možnost parkování po celou dobu dovolené.

„V nedávné době se jednalo o modernizaci letiště. Bez této modernizace by letiště skomíralo a hrozilo by, že by během několika málo let zaniklo úplně. Letištní terminál se začne stavět ještě letos, jedná se o novou odbavovací halu, která je nutností na pardubickém letišti. Toto letiště přepravilo v roce 2013 rekordních 184 cestujících.“ (Radniční zpravodaj 2/2016).

V létě se následně na tomto letišti koná Aviatická pouť, která přiláká nejen letecké nadšence, ale i rodiny s dětmi a je mezi obyvateli velmi oblíbená a navštěvovaná a je velkým přínosem pro město, ale i pro Pardubické letiště.

Sport

Mezi významné akce pro Pardubice patří především sportovní akce, které jsou navštěvovány i zahraničními turisty z Velké Británie, Německa, Polska a Francie. Mezi nejvýznamnější pak patří především:

- Velká pardubická (v roce 2015 se koná její 125. ročník)
- Zlatá přilba (60. ročník se uskutečnil v říjnu 2008)
- Czech Open – největší šachový festival na světě (červenec)
- Pardubická juniorka – mistrovství ČR jednotlivců v kategorii staršího dorostu v tenise (srpen)

Velká Pardubická

Nejvýznamnější sportovní akcí Pardubic je Velká Pardubická, je jedním

z největších přínosů pro Pardubice. Tento dostihový víkend má nejvyšší příliv nejen našich, tak i zahraničních turistů. Od roku 1874 se v Pardubicích každý podzim, druhou říjnovou neděli, koná slavná Velká pardubická. Jedná se o nejtěžší dostih v Evropě a druhý nejtěžší na světě. „ V Pardubicích byla první závodní dráha vybudována v roce 1856. Dráha měří 6900 metrů a má celkem 31 překážek, koně ji běží přibližně 9–10 minut. Startuje 15 až 20 koní s nejlepšími žokeji a žokejkami převážně z České republiky. “ [David, Soukup, 2011, s. 188] (viz. příloha, obrázek číslo 8)

Zlatá přilba

Zlatá přilba města Pardubic je každoroční závod motocyklů na ploché dráze ve Svítkově. Je to nejstarší plochodrážní závod na světě; poprvé se jela v roce 1929. Koná se první říjnovou neděli, týden před Velkou Pardubickou, a zahajuje tradiční týden městských slavností.

Na tento závod dojíždí tisíce fanoušků, zejména Čechů, Němců, Dánů a Poláků. Trofej zhotovuje známý pardubický klenotník pan Lejhanec. Přilba vždy obsahuje šest českých granátů vybroušených do tvaru slz barvy krve, jako vzpomínku na tragicky zesnulé závodníky. Zároveň je každá z nich něčím unikátní. [VČM Pardubice, © 2008]. (viz.příloha, obrázek číslo 9)

Školství

V Pardubicích je celkem 19 středních škol, z toho 4 gymnázia: Gymnázium Dašická, Gymnázium Mozartova, Sportovní Gymnázium a Anglické Gymnázium. Sídlí tu také Univerzita Pardubice, kterou tvoří sedm fakult a jeden vysokoškolský ústav.

Příroda

Tyršovy sady

Ve městě Pardubice se nachází mnoho parků a památných stromů. Mezi nejvýznamnější parky Pardubic patří „Tyršovy sady“. Tento park prošel velmi náročnou a nákladnou revitalizací v roce 2015. Na tuto revitalizaci byly čerpány dotace z peněz Evropské unie. Dalším významným parkem je park "Na Špici", vymezený soutokem řek Labe a Chrudimky, který byl v roce 2014 opraven a je velmi oblíben a navštěvován,

nejčastěji o víkendech rodiči s dětmi.

Kulturní bohatství Pardubic

Kultura šlechtí ducha a v Pardubickém kraji jsou si toho lidé moc dobře vědomi. Právě proto je dějištěm mnoha kulturních a společenských akcí. Sami si můžete vybrat podle toho, co Vás zajímá – divadlo, film, hudba, tanec či výtvarné umění. V tomto kraji je nabídka po celý rok mimořádně pestrá. Mezi nejvýznamnější a nejnavštěvovanější patří v Pardubicích:

GRAND Festival smíchu – Východočeské divadlo Pardubice

Tento festival se koná ve Východočeském divadle v Pardubicích. (viz. obrazová příloha číslo 23) „Toto divadlo má velkou historii a tradici. Základní kámen pardubického divadla byl slavnostně položen 16. května 1907, po dvou a půl letech byla stavba šťastně dokončena a 11. prosince 1909 bylo Městské divadlo v Pardubicích otevřeno. Na výzdobě tohoto úžasného svatostánku se podíleli umělci nad jiné povolání. Divadlo navrhl významný akademický architekt Antonín Balšánek. Jedinečnou oponu a nádherné vlysy na průčelí divadla namaloval akademický malíř František Urban. Autorem sochy Genia která se nachází na čele budovy, je akademický sochař Bohumil Kafka, který je i autorem největší jezdecké sochy na světě, Žižkova pomníku na Vítkově v Praze. V roce 2002 došlo k velké, náročné a nákladné rekonstrukci interiérů divadla, kde rozpočet na tuto rekonstrukci byl 60 milionu korun. Následující rok 2003 pak byl kompletně opraven i vnější plášť divadla, ale divadlo obdrželo v roce 2003 novou oponu, která byla replikou původní opony. Po dalších třech letech v roce 2006 se toto nádherné divadlo dočkalo nového nádherného lustru, který zdobí strop tohoto divadla, které patří mezi jedno z nejkrásnějších, ale i nejúspěšnějších divadel v ČR.

Herci VČD po celý rok působí v Městském divadle, na Malé scéně ve dvoře a letních měsících na hradě Kunětická hora. VČD ročně připravuje kolem osmi až deseti premiér a v jeho repertoáru najdete komedie, muzikály, dramata, ale i pohádky.

Soutěžní přehlídka nejlepších českých a moravských komedií – to je GRAND Festival smíchu, který se od roku 2000 pravidelně pořádá ve Východočeském divadle (VČD) v Pardubicích. Soutěžní část doplňuje bohatý doprovodný program. Vítězná

inscenace získává titul Komédie roku. Své ceny na festivalu rozdělují odborná a studentská porota a také diváci. [Ekotoxa, © 2011]. V letošním roce se GRAND festival smíchu konal pod záštitou Daniela Hermana, ministra kultury ČR, Martina Netolického, hejtmana Pardubického kraje, Martina Charváta, primátora města Pardubice a Jiřího Hromady, prezidenta Herecké asociace. Letos, již v 16. ročníku tohoto festivalu příznivci múzy Thálie a obdivovatelé dobrých komedií vybrali komedii roku 2015 divadla F. X. Šaldy z Liberce s představením Škola žen od Moliéra. Garantem tohoto večera byl Pardubický rodák Jiří Bartoška, který v Pardubickém divadle začal svou hereckou dráhu již ve svých 12. letech a alternoval se s svým tatínkem v představení Anna Karenina. Jejich maminku hrála Blanka Bohdanová, která svou kariéru startovala také právě v Pardubickém divadle, svatostánku kultury a smíchu.

Je to úžasný a nádherný pocit, sedět v této hektické době v divadle, plném smíchu a naprosté pohody, což právě GRAND festival smíchu nabízí. Tento festival je v podvědomí nejen místních občanů, ale i občanů z okolí Pardubic a je rok od roku oblíbenější a navštěvovanější.

Zřizovatelem VČD je statutární město Pardubice za finanční podpory Ministerstva kultury a Krajského úřadu, Festival smíchu pak dostává finanční prostředky ještě mimo tento rozpočet od hejtmana Pardubického kraje a to v částce 600 tis. Kč. V roce 2012, byl rozpočet pro VČD 33 mil. Kč, v letošním roce by to mělo být 39 102 tis. Kč. (<http://www.pardubice.eu/urad/radnice/odbory-magistratu/odbor-ekonomicky/hospodareni-mesta/rozpocet-mesta/> 2.3.2016)

„Nejzajímavější hospodaření proběhlo v roce 2005 a proto si zaslouží bližší pohled. Hospodaření Východočeského divadla Pardubice skončilo v roce 2005 s mírnou ztrátou. Zřizovatelem této kulturní instituce je město Pardubice, které financuje provoz hlavní činnosti divadla z 54 %, Pardubický kraj se na financování podílel 18 %, ostatní zdroje včetně dotace z Ministerstva kultury pokryly 3 %, zbylých 25 % nákladů bylo pokryto z tržeb za vstupné a dalších zdrojů divadla.“ (scopus 2.3.2016)

Tabulka 3: Návštěvnost GRAND festivalu smíchu

Rok	Počet představení soutěžního programu	Počet představení doprovodného programu	Počet diváků soutěžního programu	Počet diváků doprovodného programu	Počet diváků celkem
2009	7	21	2 887	5 257	8 144
2010	7	16	2 750	2 476	5 226
2011	7	13	2 620	1 881	4 501
2012	7	18	2 846	2 740	5 586
2013	7	17	2 650	2 296	4 946
2014	7	17	2 911	2 264	5 175
2015	7	13	3 050	1 187	4 237
Celkem	106	239	43 668	36 542	80 210

Zdroj: Východočeské divadlo Pardubice, obchodní oddělení - vlastní zpracování

Mezi kulturní akce s tradicí a velkou oblíbeností nejen u místních občanů jsou následující akce:

- Pernštejnská noc – městské slavnosti (červen)
- Festival smíchu – divadelní festival v VČD (únor)
- Komorní filharmonie Pardubice a Barboro imprese giovane – abonentní cykly koncertů klasické hudby.
- Mezinárodní hudební festival Le Quattro Stagioni
- Mezinárodního festival dětských a mládežnických pěveckých sborů
- Mezinárodní festival akademických sborů IFAS
- Mezinárodní folklorní festival Podzimní folklorní slavnosti (září)

4.3. Národní kulturní památky v Pardubicích a okolí

- Pardubický zámek s opevněním

- Pietní území Zámeček
- Krematorium Pardubice
- Hřebčín Kladruby nad Labem
- Kunětická hora

Zámek Pardubice

Dominantním místem města Pardubice je renesanční zámek vyčnívající nad Tyršovými sady. Původně se jednalo o tvrz z konce 13. století. Tato tvrz byla za vlády pánů z Pardubic v polovině 14. století přestavěna na gotický vodní hrad s hradbami a opevněním. Od konce 15. století byl zámek majetkem Viléma z Pernštejna, který zahájil rozsáhlou goticko-renesanční přestavbu. [David, Soukup, 2011, s. 183] (Obrázek číslo 10)

V roce 1560 se stal zámek majetkem královské komory, poté v 18. století ztratil na svém reprezentačním významu a užíval se pouze pro hospodářské účely. Částečně byl přeměněn a přestavěn na byty. V první polovině 20. století byl zámek odkoupen a opraven Muzejním spolkem. Vnější zámecké nádvoří je ze tří stran obklopeno bývalými hospodářskými budovami. Zde kdysi stával i zámecký pivovar. [Broncová, 1999, s. 54-55]

Od roku 1994, kdy správu zámku převzalo Východočeské muzeum, se podařilo obnovu zámku díky finančním prostředkům uvolněným ministerstvem kultury ČR a v letech 1996 – 1989 také s výraznou podporou města urychlit na tolik, že v současné době tento architektonický klenot znovu vzkvétá a ožívá.

V březnu roku 2013 byla po dlouhých 35 letech otevřena návštěvníkům nově zrekonstruovaná kaple původně z přelomu 15. a 16. století. Na tomto zámku se během roku konají významné kulturní akce pořádané městem a krajským úřadem, např. Slavnostní vyhlášení vítězů Velké Pardubické apod. Uvnitř paláce se dochovaly zbytky nástěnných raně renesančních maleb. Na tomto Zámku je velké množství výstavních expozic, které mají také velký význam z hlediska kulturního dědictví. V tomto obrovském zámku je celkem 100 místností, ale pouze v 10 z nich jsou expozice a jsou přístupné pro

veřejnost. V současné době Pardubický zámek je nejnavštěvovanější kulturní památka Pardubic.

Spojnící zámku s městem byl tzv. Přihrádek. Jedná se o dlouhou hráz, přes kterou vedla jediná přístupová cesta. Na tomto místě se konají různé kulturní a hudební akce během celého roku, které mají také velký význam pro rozvoj kulturního dědictví. [Broncová, 1999, s. 54]

Na seznamu kulturních památek od roku 2010, je sídlem Východočeského muzea jeho zřizovatelem je Krajský úřad Pardubice, který zámek i financuje. Z rozpočtu kraje příspěvek na provoz muzea je 28,890 mil. Kč a Zámek Pardubice jako kulturní národní památka 2 mil. Kč a od města pro výstavní sál Mazhaus 350 tis. Z rozpočtu statutárního města Pardubice.

Pietní území Zámeček

Národní kulturní památka - místo hromadných poprav občanů z Pardubic, Ležáků i z širokého okolí za heydrichiády symbolizují dva pomníky v podobě pískovcových kvádrů s plastickými reliéfy. Areál je pietně upraven, v pamětní síni byly instalovány dobové dokumenty (<https://www.pardubickykraj.cz/nejvyznamnejsi-kulturni-pamatky/31956/pietni-uzemi-zamecek-v-pardubickach>) V roce 2015 byla tato NKP převedena bezplatně na Československou obec legionářskou. Na seznamu kulturních památek je od roku 2009, NPK Zámeček dostává v letošním roce příspěvek z rozpočtu statutárního města Pardubice 400 tis. Kč (viz. příloha, obrázek číslo 11)

Krematorium v Pardubicích

Bylo postaveno podle návrhu architekta Pavla Janáka v rondo-kubistickém slohu v září roku 1923. U paty hlavního schodiště střeží budovu krematoria dva světloňosi od sochaře K. Lenharta. Osm a půl metrů vysoká obřadní síň je vyzdobena malbou profesora J. Kysely. V této národní kulturní památce se natáčelo i několik dokumentů a filmů.

V roce 1958 byla budova krematoria prohlášena národní kulturní památkou a od roku 1998 je vlastníkem této budovy akciová společnost Služby města Pardubic a částkou 2,5 mil. Kč přispělo Statutární město Pardubice, Pardubický kraj a Ministerstvo kultury. (<http://www.smp-pce.cz/krematorium-125>, viz. příloha, obrázek číslo 12)

Národní hřebčín Kladruby nad Labem

Mezi národní kulturní památky patří i Národní hřebčín Kladruby nad Labem (viz. Příloha, obrázek číslo 13) se svým Starokladrubským koněm, který je jedno z nejstarších plemen na světě a živoucí národní kulturní památkou, je jediným zvířetem, které bylo prohlášeno národní kulturní památkou. Jedno z hříbat tohoto hřebčína bylo darováno do královské rodiny v Anglii jako svatební dar novomanželům Kathy a Wiliemovi. Koně Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem, jsou v současné době chováni jednak v Kladrubech samotných (bělouši) a dále ve Slatiňanech (vraníci). Od roku 2002 je hřebčín na seznamu památek a od roku 2010 je státní příspěvkovou organizací a zřizovatelem pak Ministerstvo zemědělství, které v poslední době se řeší vrácení dotace 300 mil EU za dotační podvod ve kterém je obviněno 18 lidí a 5 firem. Tento problém se řeší již od května roku 2013.

Kunětická hora

Sedm kilometrů od Pardubic, velmi dobře dostupné nejen díky turistické, ale i cyklistické stezce, leží vrch „vulkanického“ původu se starobylým hradem s názvem Kunětická hora. Mezi místními obyvateli známým jako „Kuňka“. (viz. obrazová příloha číslo 14) Tento hrad je výraznou dominantou a symbolem kraje. Hrad byl postaven v roce 1421 Divišem Bořkem z Miletínka jako středisko jeho panství. Na konci 19. století zesílily snahy o záchranu hradu a z velké části opravený hrad patřil až do 2. světové války mezi nejnavštěvovanější v Čechách. Broncová, 1999, s. 70-71]

„Roku 1953 se stal hrad majetkem státu a kvůli rekonstrukci byl od 70. let do roku 1993 pro veřejnost uzavřen. Dnes slouží interiéry k výstavním účelům a pravidelně se zde konají hudební, historická i divadelní představení ale i svatební obřady.“ [Galileo Corporation, © 2013a]

Na této hoře se koná mnoho kulturních akcí, jak již zmiňovaná divadelní představení, kdy i v letošní sezóně se chystá další z premiér, tak i další akce. Mezi významné a již nejen místními zažité „Slet čarodějnic“ a letní festival „Hrady a zámky“ a „Vinobraní“. Právě tyto akce mají velký význam pro rozvoj turistického ruchu a tím i rozvoj regionu.

Na seznamu kulturních národních památek je od roku 1999 a je financován Státním

památkovým ústavem v Pardubicích.

Pardubice a církevní památky

V Pardubickém kraji patří k nejvýznamnější církevní památce významný renesanční farní chrám sv. Bartoloměje v Pardubicích (viz. Obrazová příloha číslo 15). O tomto duchovním stánku, kostele sv. Bartoloměje se píše již roku 1295 v první zmínce o Pardubicích. Vilém z Pernštejna přestavěl farní kostel Zvěstování Panny Marie na tento kostel vzhledem k tomu, že původní z roku 1421 byl zničen husity. V roce 1912 byl kostel na západní straně prodloužen o předsíň s novým hlavním vchodem. Z interiéru kostela vyniká náhrobek Vojtěcha z Pernštejna hlavně „Oltářní obraz Umučení sv. Bartoloměje, namalován slezským malířem M. L. Willmannem, Plastická výzdoba je od V. Amorta byl pro chrám zakoupen v roce 1787 a patří mezi nejcenější památky. “[Broncová, 1999, s. 56-57]

4.4 Město Chrudim a okolí

Tabulka 4: Základní informace o Chrudimi

NUTS 5:	CZ0532 555134
kraj (NUTS 3):	Pardubický (CZ053)
okres (NUTS 4):	Chrudim (CZ0531)
katastrální výměra:	33,20 km ²
počet obyvatel:	23 002 (1. 1. 2015)
nadmořská výška:	240 m

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Chrudim>

Město Chrudim je město okresní, druhé největší město v Pardubickém kraji. Leží 110 km východně od Prahy a 11 km jižně od Pardubic, 120 km severozápadně od Brna. Žije zde téměř 23 tisíc obyvatel.

Geomorfologicky leží město v Chrudimské pánvi 240 m n. m. Jihozápadně 10 km od města je vzdálené pohoří Železné hory, které patří do kategorie hornatin, s nejvyšší horou 668 m n. m. Vestec. Městem protéká řeka Chrudimka, která pramení v chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy.

U města Seč je na této řece postavena údolní přehradní nádrž Sečská přehrada, která je velmi intenzivně využívána nejen místními občany, ale i turisty pro rekreaci a vodní sporty. Okolí Chrudimi je oblast nejen pro letní, ale i zimní rekreaci, jsou zde turistické a cyklistické značené trasy, ale i zimní střediska určená k lyžování (viz. Obrazová příloha číslo 16).

Obrázek 4: vyznačení města Chrudim na mapě ČR

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Chrudim>

Doprava

V současné době se dokončil obchvat města, což znamená pro město velkou úlevu. Přes Chrudim jezdí mnoho dálkových autobusových spojů. Výhodou je i vzdálenost do hlavního města Prahy 130 km ale i velmi dobré spojení s hlavním městem a s Pardubicemi, z kterých je výborné spojení i do zahraničí. Toto spojení je pak dobré i s okolními městy zajímavé na kulturní akce a historické památky.

4.5 Národní kulturní památky v Chrudimi a okolí

Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi

Chrudimské Muzeum loutkářských kultur (viz. Obrazová příloha číslo 16)bylo otevřeno v roce 1972 v historickém Mydlářovském domě. Základním kamenem tohoto muzea se stala soukromá sbírka organizátora loutkářského života, sběratele a pedagoga PhDr. Jana Malíka. Právě pan PhDr. Malík pomohl muzeu získávat loutky z nejrůznějších zemí. V současné době se v muzeu nachází již 43 600 sbírkových předmětů (z toho více než 8 300 loutek ze všech koutů světa). [David, Soukup, 2011, s. 84] Návštěvníci si mohou

prohlédnout několik stálých expozic s velmi unikátními předměty vietnamského vodního loutkoherectví, stínoherního divadla Indonésie, nebo tzv. luminiscenční divadlo [Mlejnková, 2001, s. 88]. Toto muzeum je velkým přínosem pro rozvoj kulturního dědictví a je využíváno i k návštěvám a akcím pro MŠ a ZŠ nejen z okolí, ale i z jiných regionů a krajů.

„Každé léto se v Chrudimi koná největší přehlídka amatérských loutkářských souborů České republiky – Loutkářská Chrudim“ [David, Soukup, 2011, s. 84]. Na tuto akci jezdí s nastudováním svého představení s loutkami mnoho ZUŠ ale i ochotnických skupin z celé republiky. Je to v Chrudimi významný festival a má velmi dlouholetou tradici a diváci a především děti si toto užívají a vždy je vyprodáno do posledního místa.

Zapsáno do seznamu národních kulturních památek v roce 1988. Zřizovatelem tohoto muzea je Ministerstvo kultury a v roce 2012 prodělalo celkovou komplexní velmi finančně náročnou rekonstrukci.

Tabulka 5: Návštěvnost muzea loutek za posledních 7 let.

Rok	Návštěvnost
2009	14501
2010	14134
2011	15036
2012	2181 *
2013	17569
2014	38857
2015	35971

Zdroj: vlastní zpracování - muzeum loutek

* V roce 2012 bylo muzeum téměř celý rok, z důvodu rekonstrukce, zavřené

Zámek Slatiňany

Romantický zámek (viz. obrazová příloha číslo 18) Slatiňanech je zámkem, který Vás přenese do pohodlného života na knížecím sídle přelomu 19. a 20. století. Jsou zde reprezentačních pokoje, v patře jsou k vidění unikátní prostory kuchyně ale i umývárny a kotelny v suterénu. Zámek dotváří vzorně udržovaný anglický park o rozloze 16 ha. Tento park má druhou nejbohatší dendrologickou sbírku ve východních Čechách. Tento zámek je centrem kulturních akcí konají se zde i svatby. Výhodou tohoto zámku jsou i stáje a muzeum se svými hipologickými sbírkami. Národní kulturní památkou je od roku 2001 a je spravován Národním památkovým ústavem, územní památkovou správou na Sychrově (www.npu.cz).

Pietní místo Ležáky

Toto silně emotivní místo je dalším z míst kulturního dědictví na Chrudimsku, posláním NKP Ležáky je péče o trvalé uchování vzpomínky na vyhlazení osady Ležáky, spojené s utrpením jejích občanů, kteří se dne 24. června 1942 stali obětí nacistického násilí.

V obci Ležáky toto místo již bezprostředně po skončení války bylo osazováno pomníky, seskládanými z navršených kamenů s označenými deskami, která rodina na tom kterém místě žila. Ležáky se tak proměnily v poutní místo, jehož středobodem se stal kříž vztyčený na vrcholu Zárubka. (viz. obrazová příloha číslo 19)

Na tomto místě se konají semináře a programy pro žáky, ale i pedagogy. Pro dnešní generaci studentů velmi významné s ohledem na minulost našeho státu ale i našeho kulturního dědictví. Je zde i naučná stezka Ležáky a okolí. (viz. Obrazová příloha číslo). Na seznamu kulturních památek od roku 1978 a od roku 2008 má toto místo v péči Ministerstvo kultury.

Masopustní obchůzky na Hlinecku

Mezi nejvýznamnější památky světového kulturního dědictví UNESCO v Pardubickém regionu patří Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku. (viz. obrazová příloha číslo 20) Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku byly zapsány do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva organizace UNESCO dne 16. 11. 2010. Masopustní obchůzky a masky na Hlinecku se staly součástí světového kulturního dědictví pro svoji jedinečnost. Do tohoto seznamu jsou zařazeny slavnosti především ve vesnicích Hamry, Studnice, Vortová a v Blatně, což je městská část Hlinska. Ta spočívá především v dodržování tradičního charakteru tohoto obyčeje.

První zmínky masopustních obchůzek a masek jsou na Hlinecku doloženy již z konce 19. století. Tradiční reje maskovaných postav se konají na sklonku masopustního období. Začíná po svátku Tří králů a končí v úterý před popeleční středou. Kromě masek se masopust nese s vůní koblih a masopustních delikates. [David, Soukup, 2011, s. 84]

Dalším nemateriálním kulturním statkem České republiky je obyčej Vodění Jidáše, který se datuje také již do konce 19. století. Jedná se o součást lidové tradice, která se vyskytuje pouze na území Pardubického kraje, přesněji v několika izolovaných oblastech mezi Holicemi v Čechách, Vysokým Mýtem, Luží, Chrástí a Hrochovým Týncem. Hlavním organizátory jsou děti, a to především chlapci ve věku 13-15 let. (Národní památkový ústav, 2003-2015)

Soubor lidových staveb Vysočina – Veselý Kopec a betlém Hlinsko

Veselý Kopec je jedinečné muzeum v přírodě. (viz. obrazová příloha číslo 21). Navodí atmosféru dob dávno minulých a připomene nám kulturní dědictví z této doby.

Soubor lidových staveb Vysočina, tvoří tři místa. Hlavní část historického muzea v přírodě se nachází na Veselém Kopci. Zde jsou po celý rok pořádány programy, specializované pro turisty a návštěvníky nejvíce pak Velikonoční malování vajíček tvoření vánočních ozdob, jarmarky, trhy a prezentace tradiční výroby pro MŠ a ZŠ a podobné akce, které přibližující lidové tradice a tím připomínají dnešním generacím již mnohokrát zmiňované kulturní dědictví. Dalším souborem kulturního dědictví je čtvrť Betlém v Hlinsku, kde je nádherné muzeum dřevěných hraček a vodní Hamr ve Svobodných Hamrech. [Pekárek, © 2000-2007]

Můžeme zde obdivovat klasické velmi historicky staré roubené usedlosti, volně rozptýlené v původním krajinném prostředí. Byly sem přeneseny z oblasti Žďárských vrchů a Železných hor. Expozice zde dokumentují život drobných rolníků jejich způsob hospodaření od poloviny 19. do poloviny 20. století. Velmi unikátní v tomto souboru staveb jsou zde zdejší lidové technické stavby na vodní pohon a velmi navštěvovaná čtrnáctiboká stodola, drobné vesnické stavby, jako špýchar nebo haltýř se studánkou, obilný mlýn se stoupou na kroupy a varnou na povidla. K vidění je zde poslední veřejností přístupný stupník na tlučení třísla v České republice. Veselým kopcem vede turistická značená trasa Krajem Chrudimky.

4.6 Město Litomyšl a okolí

Tabulka 6: Základní informace o Litomyšli

NUTS 5:	CZ0532 555134
kraj (NUTS 3):	Pardubický (CZ053)
okres (NUTS 4):	Svitavy (CZ0533)
katastrální výměra:	33,45 km ²
počet obyvatel:	10 077 (1. 1. 2015)
nadmořská výška:	330 m.n.m.

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Litomyšl>

Obrázek 5: vyznačení města Litomyšl na mapě ČR

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Litomyšl>

Litomyšl je město na samém východě Čech v Pardubickém kraji, 18 km severozápadně od Svitav. Má přes 10 tisíc obyvatel. Je to město, které se může pochlubit památkou uvedenou na seznamu UNESCO, která má velmi velký význam právě pro toto město nejen ekonomicky, ale především již zmiňovaným kulturním dědictvím.

Doprava

Litomyšl je město, které leží na silnici I/35 mezi Hradcem Králové a Svitavami. Jezdí zde četné autobusové linky včetně dálkových, autobusové spojení je také s Českou Třebovou, kde zastavují dálkové vlaky a je zde dopravní uzel českých drah. Železniční doprava má ve městě menší význam, pouze zde končí železniční trať Chocně – Litomyšl.

Kultura a sport

Kulturní a sportovní vyžití poskytují občanům města příspěvkové organizace, mezi něž patří Regionální muzeum, Městská knihovna, nebo Smetanův dům. Pro děti jsou organizovány programy v místním Domu dětí a mládeže.

Nejvýznamnější kulturní záležitostí je Smetanova Litomyšl, která se pořádá pod záštitou prezidenta republiky s generálním partnerem Českou spořitelnou a. s. a ve

spolupráci s Nadačním fondem Bohemian Heritage Fund, který úspěšně podporuje a rozvíjí kulturní dědictví. V letošním roce se koná již 58. ročník, je připraveno 35 pořadů a bude v prodeji předběžně 29 tisíc vstupenek, toto číslo bude konečné až po konečných úpravách jeviště s ohledem na technické vybavení této kulturní akce.

4.7 Renesanční zámek Litomyšl

„Tento renesanční zámek je další dominantou Pardubického regionu a města Litomyšle“. Na tomto zámku se nachází více jak osm tisíc sgrafitů, jedná se o velmi významnou památkou UNESCO, která přiláká mnoho návštěvníků, především zahraničních. Stavba zámku byla započata v roce 1568 a trvala 13 let. Během rekonstrukce byla na fasádách a štítech vytvořena psaníčková a figurální sgrafita a na hlavním nádvoří byly vyobrazeny dva bitevní výjevy. Za majitelů Trauttmansdorffů byl zámek upraven do barokního stylu a po požáru v roce 1775 bylo přistavěno unikátní zámecké divadlo. Posledními majiteli byli Thurn-Taxisové, kterým byl ale po válce majetek zkonfiskován. V roce 1962 byl zámek vyhlášen Národní kulturní památkou a roku 1999 se dostal na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. (viz. obrazová příloha číslo 22)

„V zámeckém pivovaru je veřejnosti zpřístupněna světnice, ve které roku 1824 přišel na svět skladatel Bedřich Smetana, jako 11 dítě v pořadí, avšak první syn v rodině sládků. Šťastný otec pak nechal vyvalit sudy piva na zámecké nádvoří, aby i chasa mohla vychutnat jeho radost. Od roku 1912 je zde umístěna jeho pamětní deska.“ [David, Soukup, 2004, s. 183].

Ve sklepení Státního zámku je umístěno Srdce pro Václava Havla, které je otevřené a je možné do něj vstoupit, v expozici vytvořené dle návrhu architekta Josefa Pleskota, pro tuto plastiku srdce se podařilo zajistit zhruba 5000 Kg svíček, což je polovina odhadu svíček zapálených při úmrtí významného pana prezidenta Václava Havla. Tuto expozici provozuje obecně prospěšná společnost Smetanova Litomyšl.

Pro svůj půvab, dominantnost a množství pamětihodností, ale také díky festivalu Smetanova Litomyšl, se toto město stalo známým turistickým, oblíbeným a velmi vyhledávaným turistickým cílem, což rozvíjí nejen region, ale i kulturní dědictví. [Galileo Corporation, © 2013b]

Tabulka 7: Návštěvnost zámku Litomyšl

Rok	Návštěvnost
2009	29172
2010	29 854
2011	36416
2012	26076
2013	36690
2014	51610
2015	50888

Zdroj: Zámek Litomyšl – vlastní zpracování

SWOT analýza

Tato analýza je velmi využívanou analýzou a to nejen v oblasti ekonomické, managementu, ale i dalších odvětvích. „Cílem SWOT analýzy je identifikovat to, co do jaké míry jsou současná strategie firmy a její specifická silná a slabá místa relevantní a schopná se vyrovnat se změnami, které nastávají v prostředí.“ (Jakubíková, 2008, s.13)

SWOT analýza kulturních památek Pardubického kraje

SWOT analýza je součástí marketingu, kterou Johnová (2008, s. 258) připodobňuje k auditu, který je důležitým bodem pro strategické plánování. Zkratkové označení SWOT je složeno ze čtyř anglických slov:

- S (strengths) = silné stránky,
- W (weaknesses) = slabé stránky,
- O (opportunities) = příležitosti,
- T (threats) = hrozby.

Tabulka číslo 8 : SWOT analýza

Silné stránky (S)

velmi dobrá dopravní dostupnost
ideální poloha v rámci celé ČR
množství památkových objektů
zápisy v UNESCO
rozmanitá příroda
dochovaná vesnická kultura

Příležitosti (O)

participace místních obyvatel do
turismu
víceúčelové využití památek
přírodní prostředí v okolí památek
různorodost památkových objektů
vyzdvihování historie a tradice
důraznější propagování

Slabé stránky (W)

malé množství ubytovacích zařízení
nevýrazná propagace památek
nedostatečné ocenění památek
mizivá angažovanost residentů

Ohrožení (T)

vandalismus
těžká kamionová doprava v okolí památek
nejistota příjmů zapříčiněná ekonomickou
recesí
chátrání památek, mimo jiné díky působení
přírodních vlivů

Zdroj: vlastní zpracování <http://www.pardubice.eu/o-pardubicich/strategicky-plan/2007-2014/swot-analyzy/>

5. Šetření v terénu

5.1. Kvantitativní šetření

V rámci praktické části je poukázáno na návštěvníky památek, kulturních a ostatních akcí v regionu a místní občany v těchto obcích, kde se kulturní památky a akce konají.

Tato část bakalářské práce se zaměřuje na vyhodnocení kvantitativního šetření. Dotazníkem bylo osloveno 140 respondentů, z nichž 6 odmítlo účast.

Následně pak bylo provedeno kvalitativní šetření formou rozhovoru se zástupci zvolených obcí, IC v obcích a místních občanů. Při tvorbě a práci s dotazníky bylo postupováno dle nastudované literatury. (Disman, 2000, str. 120). Pro účely dotazníku (příloha číslo číslo 1 a 2) byl zvolen vzorek obyvatel jednotlivých vybraných obcí s ohledem na jejich velikost a celkový počet obyvatel. Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit, jaký názor mají občané Pardubického regionu na současnou kulturu, kulturní dědictví a na využití kulturního potenciálu regionu. Následně, případně prokázat či zamítnout vliv některých konaných akcí na rozvoji regionu a porovnat názor návštěvníků regionu a místních občanů.

Dle nastudované literatury (Disman, 2000, s.121) byly stanoveny výzkumné pracovní otázky. Obecná výzkumná otázka byla stanovena takto: Dle občanů regionu a návštěvníků regionu má kulturní dědictví významný vliv na rozvoj regionu. Na základě pro kvantitativní šetření byly stanoveny následující otázky:

1. Na akce v regionu a návštěvníci kulturních památek jsou více ženy jak muži
2. Na akcích bude nejvíce místních respondentů
3. Nejvíce respondentů bude ve věku ve věku 45 - 60 let
4. Se středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou nejvíce
5. Nejvíce návštěvníku jezdí více jak dvakrát do roka
6. Pro většinu návštěvníku je cenová přijatelnost přiměřená
7. Nejvíce návštěvníků jezdí automobilem
8. Nejvíce respondentů se dozvěděli o této památce z internetu.

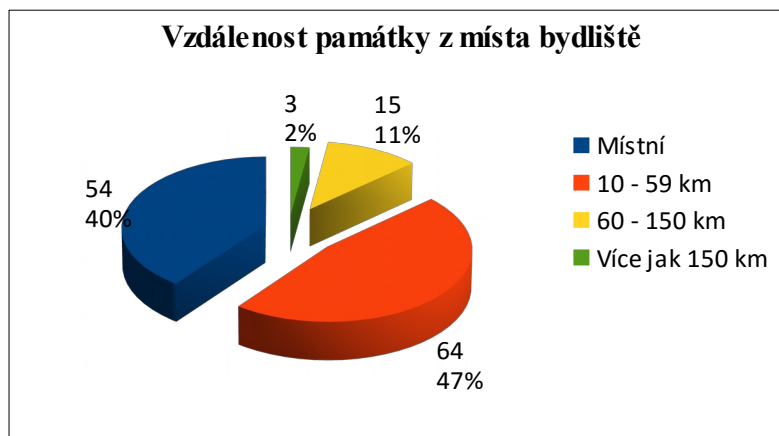
Šetření bylo provedeno formou standartizované anonymního dotazníku, k jejímu odzkoušení proběhl před výzkum. Bylo osloveno 20 respondentů, výsledky vyhodnoceny a následně provedeny drobné úpravy.

V dotazníku bylo osloveno 140 potenciálních respondentů, z nichž 6 odmítlo účast. Získaná data byla analyzována a výsledky jsou prezentovány v následující kapitole. V dotazníku byly použity identifikační údaje a byly koncipovány na pohlaví, věk, místo bydliště a nejvyšší dosažené vzdělání.

Byla vytvořena statistická hypotéza závislosti, zda má vzdělání vliv na přesvědčení o tom, že kulturní dědictví lze využít pro regionální rozvoj. (příloha číslo 5)

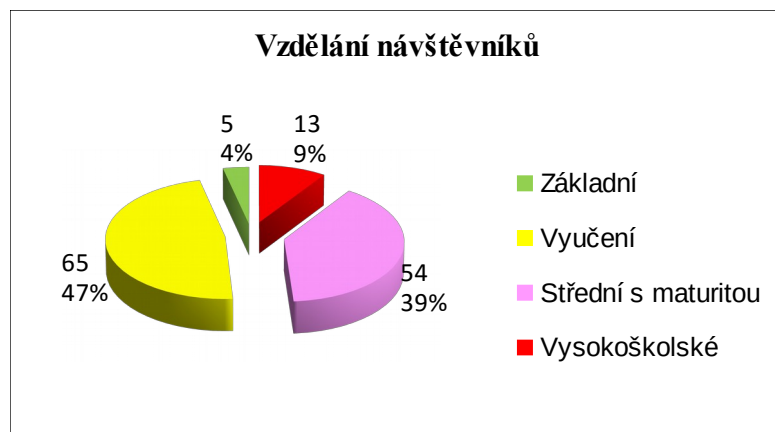
Při dotazníkovém šetření byla zjištěna následující data:

1) Kolik km urazili návštěvníci na akci z místa svého bydliště:

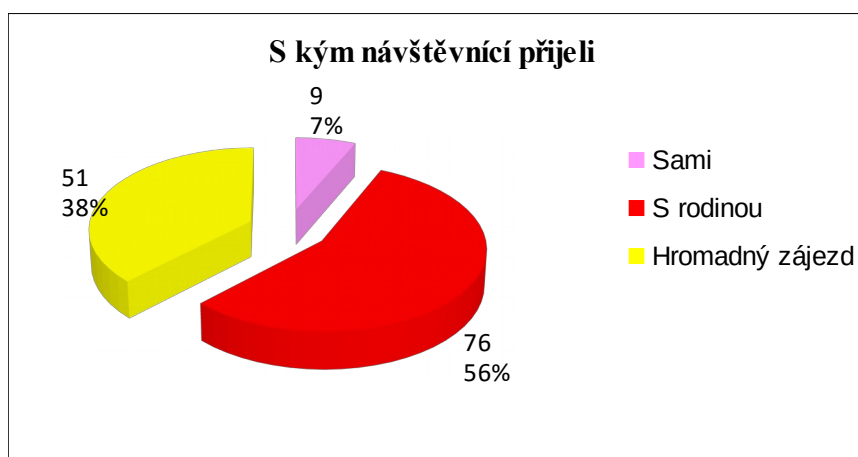
Nejvíce oslovených respondentů bylo ze vzdálenosti 10 - 59 km v celkových procentech 47%, místních bylo 40%, ze vzdálenosti 60 – 150 km jich bylo 11% více jak 150 km pouze 2% respondentů

2) Vzdělání návštěvníků:

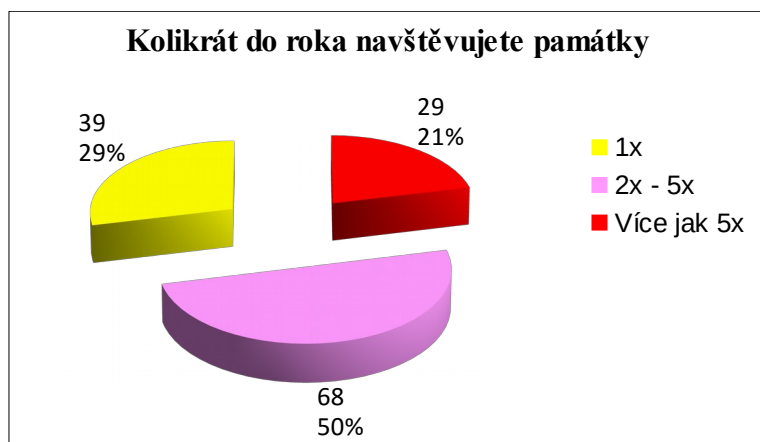
Největší počet respondentů a to 47% má středoškolské vzdělání bez maturitní zkoušky, 39% s maturitou, 10% vysokoškolské vzdělání a 4% respondentů pouze základní.

3) S kým návštěvníci přijeli:

Nejvíce respondentů přijelo s celou rodinou na rodinný výlet a to 56%, následně pak hromadně zájezdem 37% respondentů a sami ukázalo šetření, že pouze 7 % respondentů.

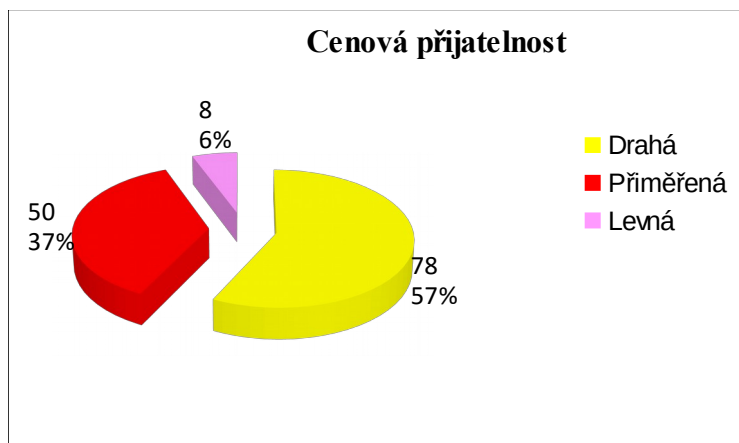
4) Kolikrát do roka navštěvujete památky a akce v regionu:

Jak často navštěvují respondenti památky a akce v regionu převládají ti, co jezdí

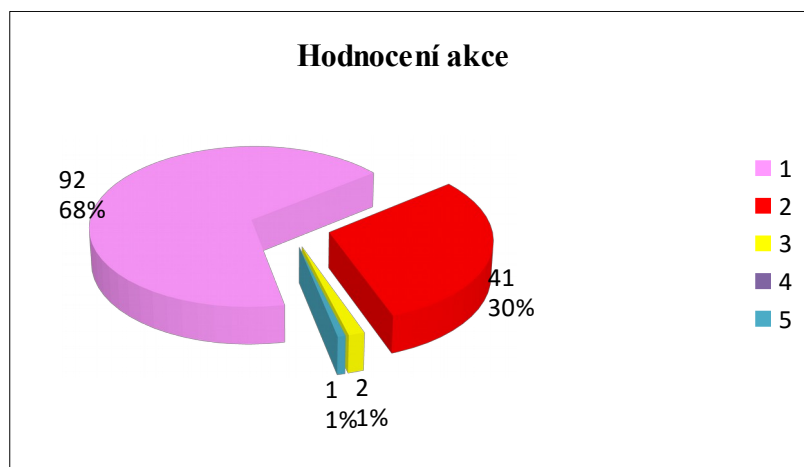
2 - 5 x do roka s 50% pouze 1x do roka 29% a více jak 5x 21%.

5) Cenová přijatelnost:

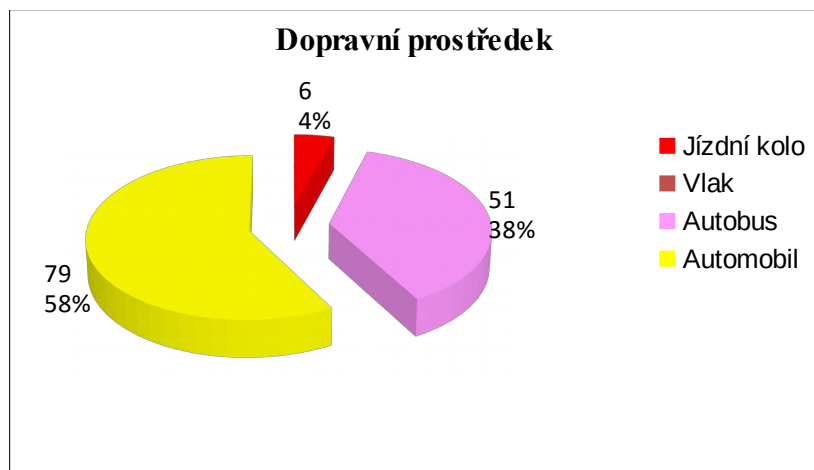
Šetření ukázalo, že pro respondenty je cenová přijatelnost pro 57% respondentů je příliš drahá, pro 37% respondentů je přiměřená a pro 6% respondentů je levná.

6) Jak hodnotíte akci? Od 1 -5 (1= max. 5=min.):

Nejvíce respondentů je v regionu spokojených na 1 a to 66 %, na 2 je to 29% návštěvníků, na 3 je to 1% respondentů a na 5 zbylé 1% respondentů.

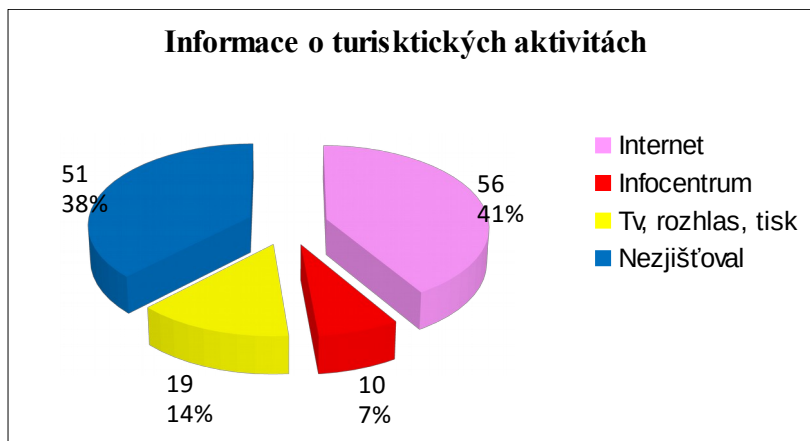
7) Jaký dopravní prostředek používáte k návštěvě akcí (výlety)

Za kulturou jezdí nejvíce respondentů automobilem a to 58%, nejvíce se právě jedná o rodiny s dětmi je to automobilem rychlejší a levnější a pro rodinný výlet

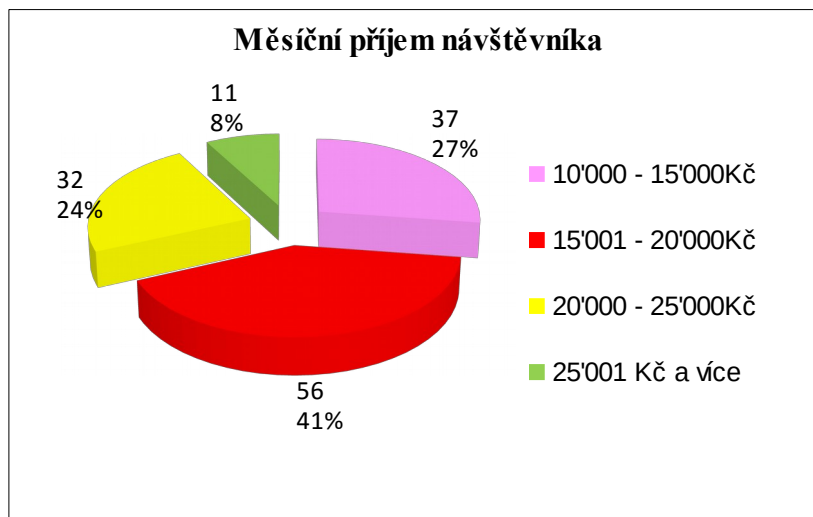
samozřejmě i pohodlnější, autobus použilo 38% respondentů, vlak žádný a jízdní kolo 4% respondentů (místní občané).

8) Kde jste se informoval (-a) o Pardubickém kraji a jeho turistických aktivitách?

O Pardubickém kraji a kulturních akcích a aktivitách se nejvíce respondentů informovalo na internetu a to 41%, 38% respondentů si nezjišťovalo žádné informace, 14 % respondentů z TV, rozhlasu a tisku a 7 % v informačních centrech.

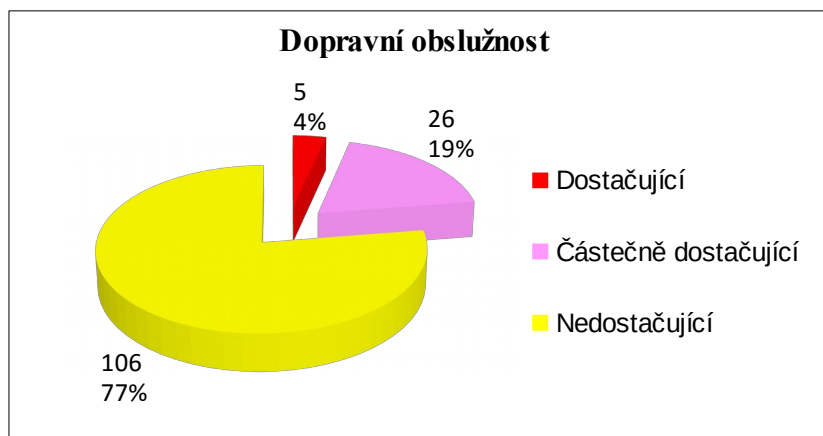
9) Měsíční příjem návštěvníků (v čistém):

Na otázku jaký je příjem respondenta v čistém, byla nejčastější odpověď

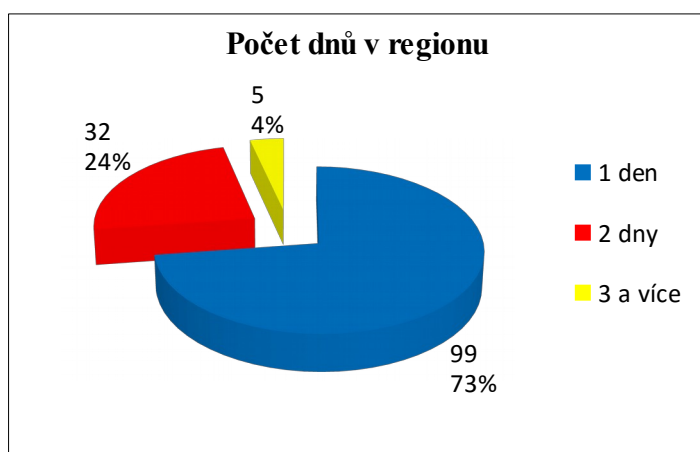
15 001,- Kč až 20 000,- Kč a to celých 41%. 10 000,- Kč až 15 000,- Kč má pak 27% respondentů. 20 001,- Kč až 25 000,- Kč má 24% a 25 000,- Kč a více pouhých 8% respondentů.

10) Dopravní obslužnost v regionu:

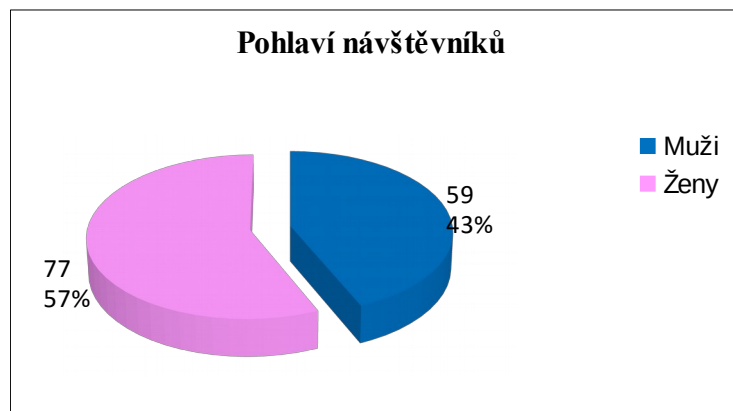
Dopravní obslužnost je v regionu nedostačující o čemž svědčí šetření, které zjistilo, že 106 návštěvníků tj. 77 % ji označují za nedostačující, 26 respondentů tj. 19% částečně dostačující a pouze 5 respondentů tj. 4% za dostačující.

11) Na kolik dní jste navštívili region:

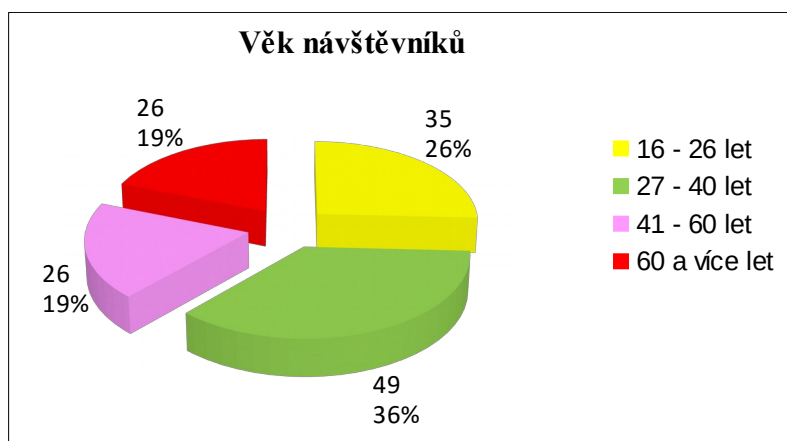
Šetřením se zjistilo, že nejvíce respondentů jezdí pouze na jeden den a to 99 návštěvníků tj. 73% na dva dny 32 respondentů tj. 23% a na tři a více pouze 5 respondentů tj. 4%.

12) Pohlaví návštěvníků:

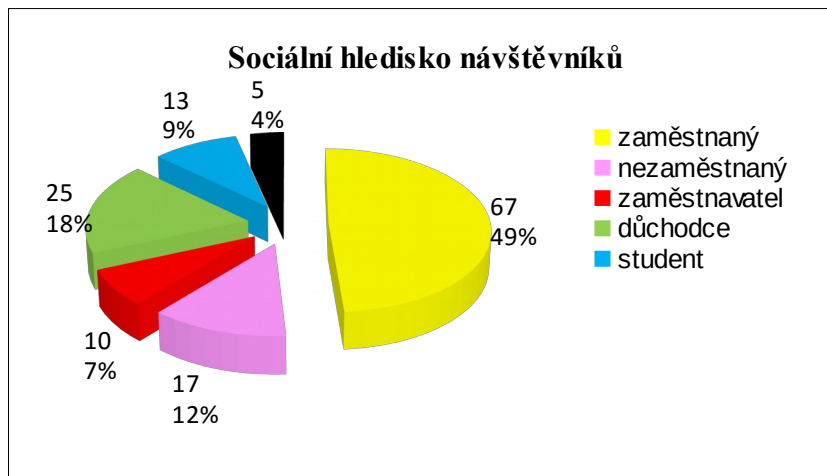
Na 13 otázek z celkového množství 140 kusů dotazníků odpovědělo 136 respondentů. Z tohoto počtu bylo 59 mužů, což činí 43% a 77 žen tvoří 57% všech respondentů.

13) Věk návštěvníků:

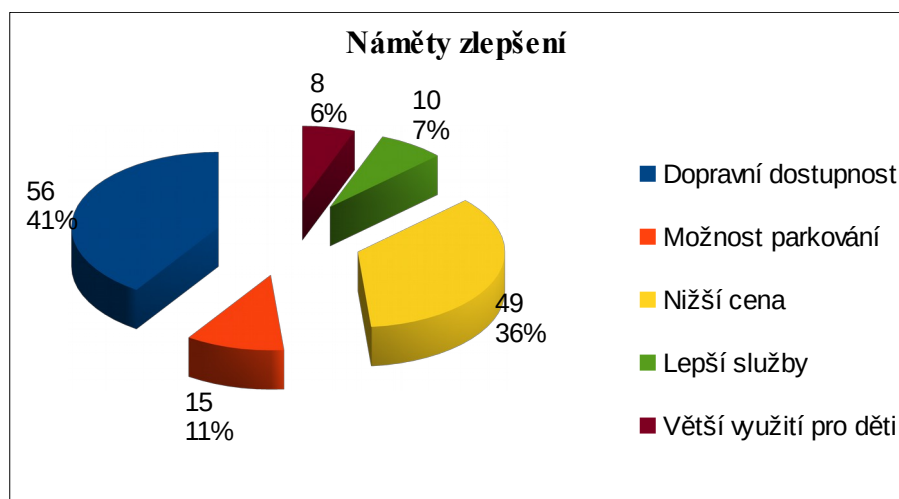
Nejpočetnější věková skupina respondentů byla ve věku mezi 27 – 40 rokem a činila 36% všech dotázaných. Další nejpočetnější skupina byla 16 – 26 let bylo 35 s 26 % a 41 – 60 let a 60 a více obě skupiny měli stejný počet respondentů 26 s 19%.

14) Sociální hledisko návštěvníků:

Na otázku: „Jste zaměstnaný, nezaměstnaný či zaměstnavatel,“ odpovědělo celkem 49 % respondentů, že jsou zaměstnání, 12% respondentů je nezaměstnaných, 18% respondentů jsou důchodci, 10% studentů, 7% jsou zaměstnavatelé a 4 % respondentů jsou samoživitelé.

15) Co byste zde zlepšili ?

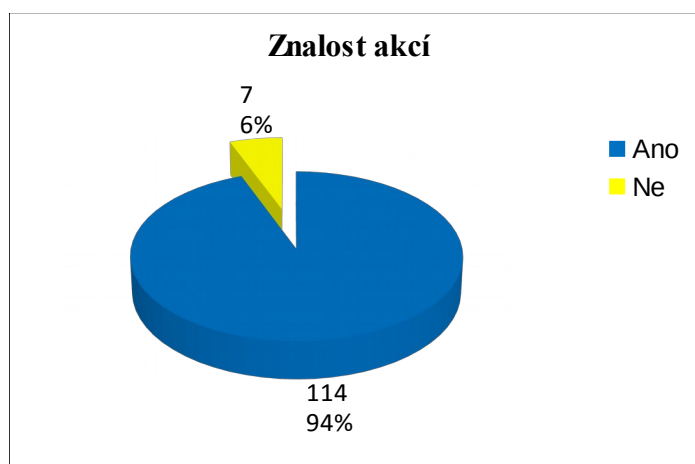
Na otázku co zlepšit, nejvíce respondentů by změnilo dopravní dostupnost a to 41% respondentů, s 35% pak by respondent chtěli změnit – snížit cenu, s 11% parkování a následně lepší služby se 7% a ihned větší využití pro děti s 6%.

Dotazník pro trvale bydlící občany v místech kulturního bohatství

Bylo osloveno 150 respondentů, z nichž odpovědělo pouze 138 respondentů což je 92 %.

Dotazníkové šetření místních obyvatel

1. Znáte místní kulturní akce a památky?

Většina místních respondentů a to celkem 114 tj. 94% respondentů zná místní kulturní památky 24 lidí tj.převážně nově žijících v daném místě tyto akce a kulturní památky prozatím neznají.

2. Jak často v běžném roce navštívíte následující:

Objekt	Průměr
a) Kulturní akce	3

b) Památkový objekt

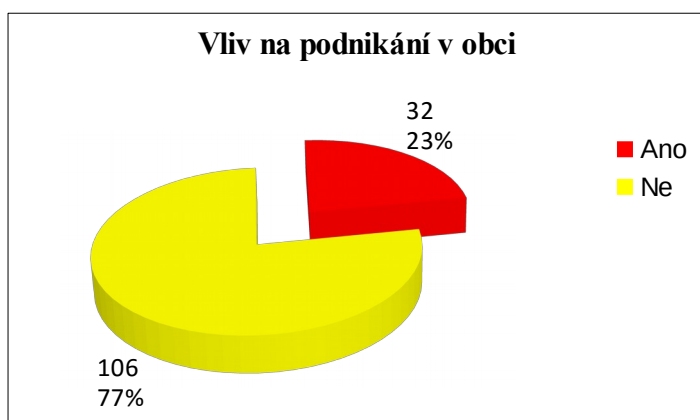
Místní občané nejčastěji navštěvují kulturní akce a to průměrně 3 x do roka památky a objekty pak 1 x za rok.

3. Má turistická sezóna vliv na běžný život?

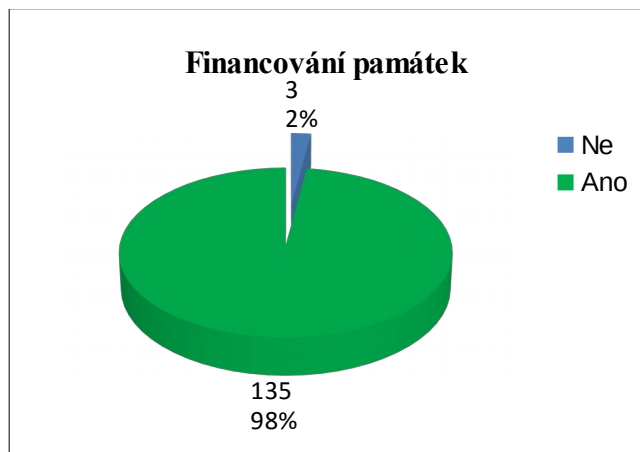
Turistická sezóna má na 93% tj. 129 místních respondentů vliv na běžný život a pro 7% respondentů vliv nemá.

4. Má turistická sezóna vliv na podnikání v obci?

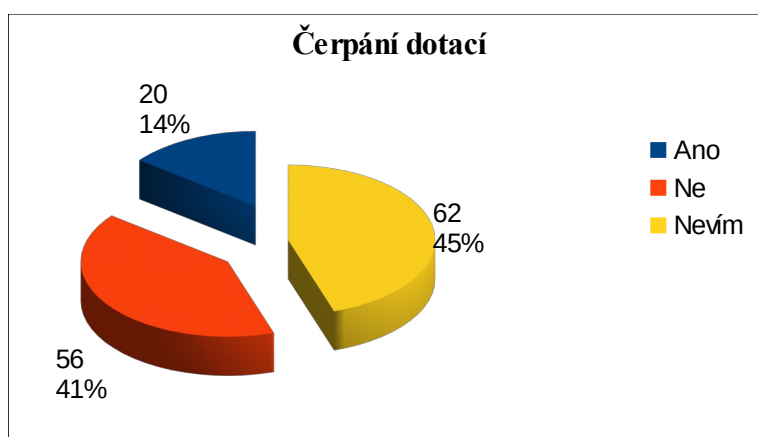
Turistická sezóna nemá vliv na podnikání v obci pouze na 23% tj. 32 respondentů pro 106 respondentů odpovědělo že turistická sezóna vliv na podnikání v obci nemá což je 77%.

4. Víte, jak je financován provoz a údržba kulturních památek u Vás v obci?

Šetření ukázalo, že 98% respondentů neví, jak je financování kulturních památek a pouze 2 % respondentů vědí.

5. Víte zda odčerpávají dotace na kulturu významnou část obecního rozpočtu?

Šetření ukázalo, že 14% respondentů vědí o dotacích na kulturu, 56% nevědí a 45% nemají

žádné.

5.2 Výsledky kvantitativního šetření

Z výsledků daného šetření vyplývá, že respondenti navštěvují Pardubický region více jak dvakrát do roka, věková kategorie 27 – 45 let, především se středním vzděláním bez maturity, zaměstnaní, s průměrným platem 15.000 – 20.000 Kč a většinou se jedná o rodiny s dětmi. Na základě šetření bylo zjištěno, že by rodiny s dětmi navštěvovali častěji společenské a kulturní akce, památky a podnikali výlety po Pardubickém kraji, ale s ohledem na finanční náročnost, vybírají pouze nejzajímavější, nebo finančně nenáročné akce. Dle šetření bylo zjištěno, že vysokoškoláci a podnikatelé, vzhledem k jejich velkému pracovnímu vytížení, tyto akce nevyhledávají.

Z výsledku šetření místních obyvatel je zřejmé, že naprostá většina z nich má povědomí o kulturních památkách v místě a okolí, případně pak o společenských a kulturních akcích, většina z nich tyto akce navštěvuje průměrně 2 – 3 krát do roka. Bohužel ze šetření vyplývá i to, že pořádání akcí a přítomnost kulturních památek má negativní vliv na běžný a každodenní život až 93% obyvatel, kteří žijí v jejich těsné blízkosti (hluk, parkování na jejich pozemcích, nepořádek, drobné krádeže, ničení výzdob apod.). Naopak celá třetina respondentů odpověděla, že je pro ně přítomnost kulturních památek a pořádání akcí přínosem – zvyšuje se finanční příjem z podnikání a to zejména pohostinství, zvýšený zájem o ubytování a pronájem chat a chalup. Pouze 14% místních občanů vědělo, jak je financován provoz a údržba kulturních památek v obci.

Z výsledku výpočtu statistické hypotézy vyplynulo, že vzdělání má vliv na návštěvy kulturního dědictví a závislost mezi vzděláním a kulturním dědictvím vyšla dle výpočtů jako střední závislost.(viz. příloha 5)

5.3 Výsledky kvalitativního šetření

Kvalitativní výzkum je především sběr dat v empirickém výzkumu a tvoří ji vyprávění, naslouchání, pokládání otázek lidem a získávání jejich odpovědí. (Handl, 2005,

s.164). Na základě vyhodnocení kvantitativního šetření, probíhalo v období leden – únor 2016 prověřovací šetření kvalitativní. Na základě výsledků kvantitativního šetření byl připraven okruh otázek, pro představitele města a obcí a zástupců IC v rámci kvalitativního šetření.

Hlavní otázky byly položeny uvedeným IC stejně a sice (příloha číslo 3):

1. Myslíte, že máte dostatečnou propagaci Vašeho kraje?
2. Jak byste porovnali návštěvnost našeho regionu s jinými regiony?
3. Myslíte si, že ubytování pro návštěvníky je v tomto kraji dostatečné?
4. Jak vnímáte dostupnost kulturních památek a akcí v regionu?
5. Jaká je návštěvnost památek a akcí?
6. Myslíte si, že dojde k zlepšení navigaci a značení památek?

Mezi místními respondenty, šetření ukázalo, že Pardubický kraj má výborné geografické podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, avšak není dostatečná propagace těchto kulturních památek a akcí. Mnozí respondenti poukazují i na špatné, nepřehledné a neaktualizované webové stránky kulturních památek a měst. Tento problém je již celkem dlouhodobý, dle představitelů obcí pochopitelně souvisí s finančními prostředky, kterých mají obce a města velmi málo. V těchto obcích raději vytvoří akci pro děti např. Dětský den nebo jinou akci pro občany seniory.

Pardubický kraj se nedá v žádném případě, co se týká návštěvnosti zahraničních hostů a turistů, srovnávat s krajem Jihočeským nebo Jihomoravským a to i přes to, že se v kraji nabízí kulturní památky zapsané na seznamu světového kulturního dědictví **UNESCO**, jak hmotného, tak nehmotného a velmi mnoho kulturních památek. Pardubický kraj i přesto, že na jeho území je mezinárodní letiště, nemá tolik zahraničních turistů, kteří navštěvují historické a kulturní památky. Důležité jsou i postřehy lidí, kteří se v tomto regionu pohybují a Ti mají názor, že Pardubický kraj, je krajem pěkným jak k žití, tak ale stojí za to tento kraj navštívit.

Pardubice jsou především městem sportu, kulturních akcí a perníku a proto nejvíce návštěvníku přijede do regionu především na tyto uvedené akce. Největší příliv hostů je na Velkou pardubickou a Zlatou přilbu, kdy sem jezdí i zahraniční hosté, mezi které můžeme zařadit velké množství Britů, Francouzů a Němců. Ti však jezdí ihned po závodech domů. Důvodem je i to, že dříve byl hlavní závod až v pozdních odpoledních hodinách a proto zde zůstávali do dalšího dne. Následující den si udělali prohlídku centra města a okolních památek. Nyní ale odjíždějí ihned po hlavním závodě, který byl přesunut na dřívější dobu, domů. Dalším důvodem je dle názoru IC v Pardubicích především to, že je v současné době v Pardubicích lůžková kapacita nedostatečná a proto musejí návštěvníci využívat ubytovací zařízení v okolí Pardubic např.: v Sezemicích, Holicích, Chrudimi, Lázních Bohdanči, ale i v Hradci Králové a proto se raději vracejí ještě ten den do místa bydliště, čímž přicházíme o tyto důležité zahraniční hosty. Dříve byl v centru města hotel Grand, s velkou kapacitou na ubytování, nyní slouží tento hotel jako nákupní centrum a kancelářské multifunkční centrum, kterých je ve městě dle názorů místních obyvatel, některých politiků, ale i IC zbytečně moc a jsou částečně i nevyužita.

Velkým problémem je i parkování a průjezdnost městem, obzvláště v současné době, kdy se v Pardubicích předělávají téměř všechny silnice, a připravuje se obchvat. V průběhu letošního roku to bude daleko komplikovanější, vzhledem k realizaci dalšího projektu s názvem „Přednádraží“, který se začne budovat již v letních měsících roku 2016. Dle tiskové mluvčí primátora Heleny Dvořáčkové, „Tento projekt již spěje do finále a ještě letos máme možnost na tento projekt získat dotaci zhruba sto milionů korun. I rozpočet města je na dofinancování této akce připraven. Tento projekt – „modernizace přednádraží“ zasáhne lokalitu, která je silně zatížená městskou i tranzitní dopravou. Přestavba odtud sice dopravu neodvede, v tomto pomůže až obchvat města, ale měly by ji usměrnit tak, aby zde byl průjezd plynulejší, ale především bezpečnější. Dle projektu bude hlavně s ohledem na turisty toto hodno krajskému městu Pardubice. „Tento projekt by měl být hotov již do konce tohoto roku,“ dodala náměstkyně primátora Helena Dvořáčková. Dalším pozitivním aspektem pro rozvoj regionu bude výstavba nové odbavovací haly na pardubickém letišti. Jak řekl primátor Pardubic Martin Charvát: „Jsem optimista, a proto jsem přesvědčen, že se rozjezdu stavby odbavovací haly letiště můžeme dočkat ještě v první polovině roku.“ Podle

něj je reálné, že by tento nový terminál mohl cestujícím sloužit již za dva roky a mohl by se využívat do budoucna i na vnitrostátní lety, které by mohly pomoci regionu k zvýšení jeho návštěvnosti. K zvýšení návštěvnosti regionu přispívají i některé firmy. Jedním z příkladů je agentura "Festing s.r.o.", která v rámci jimi organizované akce Kunětické vinobraní zajišťuje pro návštěvníky zdarma kyvadlovou dopravu z Hradce Králové a Pardubic přímo na akci a zpět, v pravidelných intervalech třicet minut. Je to jednou z možností, jak přispět k zvýšení nejen návštěvnosti Kunětického vinobraní ale i region jako celku.

Dle zaměstnance IC je návštěvnost Pardubic velmi nárazová v závislosti na sportovních a kulturních akcích. Největší návštěvnost je na sportovní akce, z kulturních pak jde o GRAND festival smíchu, Pernštejnskou noc, Noc kostelů, Pardubický festival vína apod. Město Pardubice v současné době podporuje zlepšení navigace pro turisty. Směrovky umístěné na speciálních sloupcích budou lákat návštěvníky především ke „zvelebeným lokalitám.“ „Tato revitalizace navigačního systému, přijde radnici na 320 tisíc korun. Tato navigace pozve návštěvníky i do parku Na Špici, který bude v srpnu srdcem Olympijského parku Pardubice 2016, který připravujeme u příležitosti olympiády v brazilském Riu.“: řekl primátor Martin Charvát.

Dle informací získaných v IC ve Slatiňanech, vedoucí tohoto centra propagaci aktivit konaných v této oblasti připravuje sama společně s organizátory těchto akcí. Co se týká propagace samotné obce a jejich kulturních a okolních památek, myslí si, že na webových stránkách a v tištěné podobě je toho celkem dost a v aktuální podobě. Dle názorů návštěvníků: „, prý je vždy co zdokonalovat “. Další výhodou je velmi výhodná poloha v regionu, dobré spojení jak vlakové, tak autobusové, prostorné parkovací plochy. Ubytování zde v případě potřeby je dostupné a cenově přijatelné, ale většinou návštěvníci přijedou pouze na jeden den. Dle informací vedoucí informačního centra, pořádá IC Slatiny spoustu kulturních aktivit pro místní občany, cestovatelské besedy, Laskavé večery, akce pro děti Kouzelný cirkus, Městský ples a mnoho dalších akcí nejen pro rodiny a děti, ale i pro seniory. V letošním roce se za podpory Pardubického kraje bude konat již X. ročník Latinské pozastavení spojené s Jarmarkem, dnem koní, zpěvem, tancem a spoustou dobré nálady a zábavy. Návštěvnost se rok od roku zvyšuje a Slatiňany se stávají velmi

oblíbenou destinací regionu. Návštěvníci, kteří přijedou do hřebčína nebo na některou z konaných akcí, si mohou prodloužit pobyt a vypravit se na výlety do okolí např. na Kočičí hrádek, Vyhlídkovou věž Chlum, Státní zámek, Návrší Vrchlického, v Chrudimi (4 km vzdálené) pak zavítat do muzea loutek, muzea barokních soch, Klášterních zahrad a další. Značení zde je po celkové revitalizaci a je pro turisty velmi přehledné, což je další z pozitivních prvků.

Dle IC v Hlinsku, je propagace zajištěna pracovníky centra a organizátory akcí, na webových stránkách je dostatek informací, ale pro orientaci mnoha návštěvníků, jsou nepřehledné. Návštěvnost je rok od roku větší, především pak na Veselém kopci, kam jezdí nejen rodiny s dětmi, ale i s prarodiči. Dostupnost místa je celkem uspokojivá. Většina návštěvníků jsou rodiny, které z časových důvodů přijíždějí autem, takže zůstávají pouze jeden den. Pokud by přesto měli zájem zůstat víc dní, mají v okolí rodinu, kde bydlí, čímž nevzniká problém s ubytováním. IC organizuje mnoho kulturních akcí nejen pro své občany, ale i pro návštěvníky. Hlavně v Hlineckém betlémě a na Veselém Kopci se využívají tyto prostory pro výchovné a vzdělávací programy pro žáky MŠ a ZŠ, kteří tyto programové záležitosti pak využívají ve škole při výuce. IC v Hlinsku pořádá i návštěvy divadel pro místní např. v Mladé Boleslavi apod.

Dle IC v Chrudimi propagují svůj region jak na webových stránkách, tak v tištěné podobě ve formě letáků a map. Dle jejich názoru by ale mohla být lepší, ale jak již bylo řečeno i v jiných IC, je to finančně velmi náročné. V Chrudimi je nejvíce navštěvované Muzeum loutek, které je cílem výletů MŠ a ZŠ nejen z Pardubického kraje, ale i ze sousedních krajů. následně přehlídka „Loutkářská Chrudim“. Stále více je mezi návštěvníky vyhledávané a oblíbené i Muzeum barokních soch a již zmiňované Klášterní zahrady. Mezi rodinami s dětmi jsou velmi oblíbené turistické stezky a cyklostezky, kterých je na území Chrudimi velké množství a další jsou v etapě realizace. V neposlední řadě pak IC podobně jak v Hlinsku a Slatiňanech organizuje a uskutečňuje kulturní akce dětino všechny věkové kategorie.

Všechny informační uvedené centra prodávají a zajišťují vstupenky na společenské a kulturní akce, konané ve městě a okolí. Ubytovací kapacity jsou v Chrudimi celkem

uspokojivé a dostupnost je přijatelná, přesto však stejně jako ve Slatiňanech a Hlinsku i v Chrudimi většina lidí cestuje autem, z již výše uvedených důvodů.

Dle IC v Litomyšli propagace je v současné době ve fázi změn, od května letošního roku bude mít město nové webové stránky. Turisté navštěvující památku UNESCO, zámek Litomyšl, jsou především ze zahraničí. Nelze ale návštěvnost porovnávat s obdobnými památkami jako je např. Český Krumlov. Hlavním důvodem je poloha místa – Český Krumlov se nachází u hranic s Rakouskem. Dle zkušeností zaměstnance IC, kdo chce zámek navštívit, cestu si k nám najde bez ohledu na vzdálenost. Pozitivním přínosem pro město je i Smetanova Litomyšl, která do města přiláká také celou řadu návštěvníků. Další velmi významnou akcí jsou Gastronomické slavnosti M. D. Rettigové – oslava dobrého jídla. Ubytování v Litomyšli je nedostačující, při těchto akcích vypomáhají domovy mládeže škol ve městě. Dostupnost města je přijatelná. Pracovníci IC jsou toho názoru, že pro město bude velkým přínosem další terminál v Pardubicích na letišti, což by mohlo přispět k zvýšení návštěvnosti města i pořádaných akcí.

Již zmiňované informační centrum v Pardubicích, které je jedno z nejlepších IC v ČR, ale i ostatní oslovená IC - IC Hlinsko, IC Chrudim, IC Litomyšl a IC Slatiňany mají profesionální zaměstnance, kteří mají obrovský přehled, zkušenosti a jsou schopni poskytnout důležité informace, které využívají návštěvníci těchto center. Pracovníci svou ochotou a vstřícností velmi návštěvníkům zpříjemní jejich pobyt v regionu.

Velmi málo zastupitelů měst mělo čas a chuť se setkat a zodpovědět dotazy vztahující se k tématu BP, tedy k rozvoji regionu. Nejvstřícnější a nejochotnější byli zastupitelé města Pardubice.

V rámci rozhovorů byly položeny níže uvedené otázky (příloha číslo 4) :

1. Souhlasíte s tvrzením, že kulturní dědictví by mohlo vést k rozvoji města – obce? Pokud ano uveďte prosím jakým způsobem.
2. Myslíte, že město – obec věnuje dostatek finančních prostředků na zachování kulturního dědictví?
3. Jaké plánujete projekty pro následující rok 2016 pro rozvoj kulturního dědictví? Kolik projektů a v jaké hodnotě??
4. Jak ovlivňuje kulturní dědictví Vaše město - obec a jeho občany?

5. Kolik % je příjem pro Vaše město – obec z cestovního ruchu a z návštěv kulturního dědictví?

6. Kolik % rozpočtu investujete do podpory rozvoje kulturního dědictví?

Z rozhovorů se zástupci měst a obcí vedených formou otevřených otázek vyplývá, že kulturní dědictví vede k rozvoji měst a regionu a rozvoj cestovního ruchu generuje příjmy ze služeb návštěvníkům. Další přínosy jsou pak ve formě vzdělávání a výchově dětí a mládeže. Pardubický kraj ve svém rozpočtu každoročně počítá s dostatečnou částkou. Každoročně podporuje rozvoj kulturního dědictví částkou přesahující 100 mil. Kč, díky které jsou podpořeny stovky projektů různého charakteru, tzn., že Pardubický kraj vynakládá na podporu rozvoje téměř 4% ze svého ročního rozpočtu.

Dle mínění zastupitelů měst a obcí, ovlivňuje kulturní dědictví obce a jeho občany kladně a velmi pozitivně. Což je pravý opak toho, co bylo zjištěno dotazníkovým šetřením, kde až 93% obyvatel odpovědělo, že přítomnost kulturní památky či pořádání společenských akcí, má na jejich život negativní vliv. Ukazatel přínosu z cestovního ruchu a z návštěv kulturních památek je těžko sledovatelný.

6. Diskuze

V Pardubickém kraji je velké množství kulturních památek a koná se zde velmi mnoho prestižních kulturních, sportovních a společenských akcí, které navštěvují, jak ukazují výsledky šetření, nejvíce rodiny s dětmi. Návštěvnost památek velkou měrou ovlivňuje dopravní dostupnost. Na Veselý Kopec je spojení nedostatečné a proto většina z návštěvníků přijíždí osobním autem. Naopak na Kunětickou horu je dostupnost přímou linkou MHD z Pardubic, a navíc na vybrané akce je posílená doprava, což zvyšuje návštěvnost. Krokem ke zlepšení návštěvnosti by mohlo být zřízení speciálních linek na vybrané akce většího rozsahu. Tyto linky by uvítali zcela jistě rodiny s více dětmi. Zastupitelé kraje, měst a obcí v regionu by měli zvážit možnost zřízení dopravy na vybrané akce zdarma, nebo za symbolickou cenu. Svědčilo by to o jejich zájmu podpořit cestovní ruch v regionu a zároveň by to mělo pozitivní vliv na ekologii dané oblasti. Po ukončení akce by zastupitelé mohli přínos dopravy zdarma analyzovat a v případě pozitivních dopadů použitý model aplikovat na další akce v regionu v různém rozsahu. Dalším vedlejším efektem by byla podpora drobného podnikání a zvýšený odvod daní do

regionálních rozpočtů.

Problémem našeho regionu je i izolovaný přístup k jednotlivým památkám. Naproti tomu Olomoucký kraj vydává turistickou kartu s platností 48h v cenách 240 / 120 Kč dospělý/dítě nebo 5 dní 480/240. Tato karta umožňuje držiteli využívat po celou dobu platnosti MHD zdarma. Zároveň karta umožňuje vstup do historických památek, galerií, muzeí, na sportovní a kulturní akce, sportovní vyžití, ZOO, zcela zdarma, popř. se slevou. Držitel karty může uplatnit rovněž slevu v restauracích a na ubytování ve vybraných hotelích v celém regionu. Součástí této karty je i brožura upozorňující na všechny důležité zajímavosti a přehledný seznam historických a kulturních objektů v regionu, které může turista v Olomouckém kraji navštívit, s veškerými důležitými informacemi. Na rozdíl od Olomouckého kraje u nás v kraji Pardubickém je jediným zdrojem internet popř. v IC, kde nezískají jiné informace než na internetu.

Další z velkých problémů je nejen v Pardubicích, ale i v jeho okolí nedostatek parkovacích míst, kdy jako např. v Pardubicích došlo k zastavění parkovací ploch a na jeho místě bylo postaveno NC, kde sice je podzemní parkování, ale v omezeném množství a navíc je podmíněno nákupem a je velmi vzdáleno od historického jádra města. V Pardubicích chybí i odstavné parkoviště. Například v okrajových částech Prahy, přímo u stanic metra, se spojením do centra jsou záchytná parkoviště P + R, která umožňují turistům bezstarostně zaparkovat vozidlo a využít k návštěvě historického centra MHD. Tento způsob odstavných parkovišť v Pardubicích zcela chybí a tím se turisté dostávají do problému kde zaparkovat a ztrácejí čas s nalezením vhodného místa. Katastrofální situace je v současné době i s plynulostí dopravy, což s největší pravděpodobností turisty také odrazuje.

Jak vyplývá z výsledku šetření, je zde i nedostatek ubytovacích míst nebo velmi špatného ubytování, neexistuje zde ani ubytování s nadstandardními službami, které v dnešní době řada turistů vyžaduje. Proto tato skupina turistů využívá raději ubytování v nedalekém Hradci Králové, kde je ubytování kvalitnější a příjemnější než v Pardubicích, čímž město přichází o zisk z cestovního ruchu, což může znamenat v konečném důsledku i to, že tito turisté Pardubice vůbec nenavštíví. Z tohoto důvodu by bylo žádoucí přilákat do města investory, kteří by danou situaci vyřešili a ubytování zkvalitnili a zlepšili, čímž přilákat nejen tyto turisty.

7. Závěr

Závěrem této práce je zhodnocení situace v Pardubickém kraji. Jak již bylo uvedeno, v regionu nastává velmi pozitivních změn nejen pro region, ale i pro turisty, rozvoj cestovního ruchu a regionálního rozvoje a pochopitelně pro občany nejen Pardubic, ale i okolních měst a obcí.

Vytvořením nového obchvatu a nového „Přednádražního prostoru“, dále pak nového terminálu na Pardubickém letišti, ale i zlepšení značení a navigace turistických cest je pro rozvoj města a následné posílení regionálního rozvoje zcela určitě velkým posunem a krokem kupředu. Bohužel pomalé budování infrastruktury nese negativní stránku pro rozvoj regionu.

Bylo by potřeba navýšit kapacitu ubytování a to nejlépe v souvislosti s místními podnikateli, kteří zde mají nové hotely a penziony, domluvit spolupráci s dostihovým spolkem a zlatou přílbou, že při nákupu vstupenek je možné sjednat i výhodné ubytování. Tím by se zvýšila možnost, že návštěvníci ať domácí, tak i zahraniční přenocují, následující den věnují prohlídce města a kulturních památek a tím dojde posílení rozvoje regionu.

Dále by bylo potřeba zlepšit propagaci regionu a měst a kulturních památek na webových stránkách. Město Litomyšl bude mít od 1. 5. 2016 tyto stránky nové a začíná jako první město v regionu s touto nejen pro turisty, ale i místní občany pozitivní změnou.

V Pardubicích v současné době do každé domácnosti chodí zdarma Radniční zpravodaj, ve který přináší informace na následující měsíc, a to jak o kulturních, sportovních a společenských akcích v Pardubicích a okolí a o událostech na radnici a ve městě. S tímto zpravodajem je dle IC Pardubice 92% obyvatel spokojených, a to především proto, že ne každý má možnost připojení na internet a tímto způsobem dostávají informace přímo domů. Distribuce zpravodaje je zajištěna i do okolních obcí. Návštěvníci mají možnost si tento zpravodaj vyzvednout v IC Pardubic.

Zastupitelé kraje, měst a obcí v regionu by měli zvážit možnost zřízení dopravy na vybrané akce zdarma nebo za symbolickou cenu. Svědčilo by to o jejich zájmu podpořit cestovní ruch v regionu a zároveň by to mělo pozitivní vliv na ekologii dané oblasti. Především využívat velmi dobrou dopravní dostupnost a přírodní prostředí v okolí památek a především různorodost památkových objektů.

Dle IC Hlinsko by bylo dobré podpořit a vyzdvihovat historii a tradici lidových staveb a masopustu a Hlineckého Betlému. Dochovanou vesnickou architekturu a lidovou kulturu využít pro výchovné projekty škol nejen základních a středních ale i mateřských. Bylo by přínosem oslovit školy především z jiných regionů a krajů, aby si mladší generace byla schopna plně uvědomit význam kulturního dědictví.

Další výhodou a pozitivním krokem pro všechny zmíněné památky a akce by bylo i navázání spolupráce s pedagogickými školami v okolí a na těchto všech akcích vytvořit dětský koutek s možností hlídání dětí na určitou dobu, aby si i rodiče mohli v klidu vstřebat informace o historii, kultuře, nebo si vypít doušek lahodného vína, či chmelového moku. Studenti by tímto získávali potřebnou praxi pro svůj obor a děti by zabavili různorodými činnostmi, např., výtvarný koutek, skákání v pytli, malování na obličej, zdobení perníčku atd.

V neposlední řadě by pak bylo velmi dobré využít statut mezinárodního letiště Pardubice k rozšíření pravidelných linek do západních destinací a vnitrostátním letům z Ostravy a Brna, které by umožnily zahraničním turistům rychlý a pohodlný a příjemný přesun do centra regionu. Návštěvu tak krásného kraje s památkami UNESCO a dalších Pardubických a okolních specialit a krás nejen kulturních a přírodních. Toto letiště by bylo vhodné i pro hosty nejen Zámku v Litomyšli, ale i na významný festival Smetanovou Litomyšl, kde je mnoho zahraničních hostů, ti by pak měly lepší, rychlejší a příjemnější přesun na tyto kulturní akce a památky.

8. Seznam použitých zdrojů

8.1 Knižní zdroje

BARTOŠ Štěpán, ŠEBEK František, *Pardubický kraj*, Helios, 2004, 47s., ISBN 80-85211-16-5

BARTOŠ, Štěpán a ŠEDA Bohdan . *Pardubický kraj: mezi lvem a orlicí. Pardubice*, Helios, 2010, 200 s. ISBN 978-80-85211-29-0.

BRONCOVA, *Kniha o městě Pardubice*, 1999 ,MILPO MEDIA s.r.o., s.151,s.159-161 , ISBN 80-86098-12-5

David Petr, Soukup Vladimír, *Velká turistická encyklopedie*, 2011, s.182, ISBN 978-80-242-2972-0

DISMAN Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993, 374 s. ISBN 80-706-6822-9.

Duffkova Jana, Urban Lukáš, Dubský Josef , *Sociologie životního stylu*, 2008,s.31 ISBN: 9788073801236

Hendl Jan, *Kvalitativní výzkum – Základní teorie, metody a aplikace*, 2012, s.43, ISBN 978-80-262-0219-6

HEŘMANOVÁ, Eva a Pavel CHROMÝ. *Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2009, 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu*. 1.vydání. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o., 2009,13 s. ISBN 978-80-247-3247-3.

Johnová Radka, *Marketing a reklama*, 2008., s.285, ISBN: 978-80-247-2724-0.

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Zuzana KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ. *Region a regionální vědy: (vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2008, 77 s. ISBN 978-807-4080-098.

Kobetič Pavel- Pavlík Tomáš – Šulc Ivo, Chrudim – *Vlastivědná encyklopedie* , 2005,s.100, ISBN 80-903481-4-9

Kolektiv autorů, *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*, 2001, ISBN 80-86412-08-

MAJEROVÁ Věra – MAJER Emerich , *Emperický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*, 2007, ISBN 978-80-213-1698-0

MLEJNKOVA Lucie., *Procházka po krajích České republiky*, 2001.,Ministerstvo pro místní rozvoj, ISBN: 80-903064-0-3. Mlejnková, 2001, s. 88

PATOČKA, Jiří, HEŘMANOVÁ, Eva. *Lokální a regionální kultura v České republice*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-347-8

Pekárek, © 2000-2007

Pešta Jan – NPÚ , *Plošný průzkum lidové architektury a venkovských sídel*, 20014, ISBN 978-80-86516-78-3

Razkazov Jiří, *Pardubice metropole polabí*, 2009, 7s., ISBN 978-80-85211269

Soukup V, David P. a kol. 2000. *Podorlicko-Průvodce č.7.*, s.171 ,ISBN 80-86050-61-0.

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

Radniční zpravodaj 2/2016

8.2 Internetové zdroje

<http://www.airport-pardubice.cz>

<http://www.asorkd.cz/stopy-dedictvi/nehmotne-kulturni-dedictvi/>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Pardubice>

<http://www.czso.cz>

<http://www.czso.cz/csu/czso/analyza-vyvoje-kultury-v-letech-2000-2013>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Analýza vývoje kultury – v letech 200 – 2013. [online], 2015, [cit. 2015-08-09],

CHRUDIMSKO-HLINECKO: Chrudimsko-Hlinecko. [online], 2008-2015, [cit. 2015-09-19],

PARDUBICKÝ KRAJ, REGION BUDOUCNOSTI 2014/2015: Probíhající grantové programy a programové dotace. [online], 2011, [cit. 2015-11-01]

<http://chrudimsko-hlinecko.cz/>

<http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkovy-fond/kulturni-pamatky-18042/> MINISTERSTVO KULTURY: Kulturní památky. [online], 2007, cit. 2015-07-25]

<http://www.mkcr.cz/cz/ministerstvo/rozpocet-a-zaverecny-ucet-53/>

MINISTERSTVO KULTURY: Rozpočet a závěrečný účet. [online], 2007, [cit. 2015-08-15]

<http://www.mkcr.cz/odbor-pamatkove-pece/pamatkova-pece-v-cr-18035/>

8.3 Zákony

Česká republika. Zákon České národní rady o státní památkové péči: ve znění pozdějších změn. IN. Sbírka zákonů České republiky. 1987, Dostupné na [www: http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SB1987/02087A21_001.HTM](http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SB1987/02087A21_001.HTM)

Zákon číslo 248/2000 Sb. 83

Zákon č. 17/1992 Sb., § 6).

Seznam zkratek:

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, tedy Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu

IC – informační centrum

NPKÚ - národní památkový ústav

HDP – hrubý domácí produkt

ČSOB – Česká obchodní banka

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pardubický kraj.....	26
Tabulka 2: Základní informace o Pardubicích.....	31
Tabulka 3: Návštěvnost GRAND festivalu smíchu.....	37
Tabulka 4: Základní informace o Chrudimi.....	41
Tabulka 5: Návštěvnost muzea loutek za posledních 7 let.....	44
Tabulka 6: Základní informace o Litomyšli.....	46
Tabulka 7: Návštěvnost zámku Litomyšl.....	49

Seznam grafů

Kolik km urazili návštěvníci na akci z místa svého bydliště.....	52
Vzdělání návštěvníků.....	53
S kým návštěvníci přijeli.....	53
Kolikrát do roka navštěvujete památky a akce v regionu.....	54
Cenová přijatelnost.....	54
Jak hodnotíte akci.....	55
Jaký dopravní prostředek používáte k návštěvě akcí (výlety).....	55
Kde jste se informoval (-a) o Pardubickém kraji a jeho turistických atraktivitách.....	56
Měsíční příjem návštěvníků.....	56
Dopravní obslužnost v regionu.....	57
Na kolik dní jste navštívili region.....	57
Pohlaví návštěvníků.....	58
Věk návštěvníků.....	58
Sociální hledisko návštěvníků.....	59
Co byste zde zlepšili.....	60
Znáte místní kulturní akce a památky.....	60
Má turistická sezóna vliv na běžný život.....	61
Má turistická sezóna vliv na podnikání v obci.....	62
Víte, jak je financován provoz a údržba kulturních památek u Vás v obci.....	62
Víte zda odčerpávají dotace na kulturu významnou část obecního rozpočtu.....	63

Seznam Obrázků

Obrázek 1: mapa Pardubického kraje a jeho okresy.....	26
Obrázek 2: Mapa ČR s vyznačeným městem Pardubice.....	30
Obrázek 3: Správní členění města Pardubice.....	32
Obrázek 4: vyznačení města Chrudim na mapě ČR.....	42
Obrázek 5: vyznačení města Litomyšl na mapě ČR.....	47
Obrázek 6: Velká pardubická.....	80
Obrázek 7: Zlatá přilba.....	81
Obrázek 8: Lázně Bohdaneč Gočárův pavilon.....	82
Obrázek 9: Pardubický perník.....	83
Obrázek 10: Zámek Pardubice.....	83
Obrázek 11: Pietní místo Zámeček.....	84
Obrázek 12: Pardubické krematorium.....	85
Obrázek 13: Starokladrubský Bělouš.....	85
Obrázek 14: Kunětické hora.....	86
Obrázek 15: Chrám sv. Bartoloměje v Pardubicích.....	87
Obrázek 16: Chrudim muzeum loutek.....	88
Obrázek 17: Východočeské divadlo Pardubice.....	88
Obrázek 18: Zámek Litomyšl.....	89
Obrázek 19: Lidová architektura – Veselý Kopec.....	89
Obrázek 20: Masopust Hlinsko.....	90
Obrázek 21: Krematorium Pardubice.....	90
Obrázek 22: Naučná stezka Ležáky a okolí.....	91
Obrázek 23: Město Litomyšl.....	91

9. PŘÍLOHY

9.1 Dotazníky

Dotazníkové šetření návštěvníků

1. Kde se nachází místo Vašeho trvalého bydliště??? Který kraj.....město.....
uveďte prosím.....kolik km.....do Pardubic.

2.Vzdělání

a)základní, b)střední bez maturity, c)střední s maturitou, d)vysokoškolák

3.S kým cestujete?

a) sám, b) s rodinou, c) hromadný zájezd

4.Kolikrát do roka navštěvujete památky a akce v regionu

a)1 x , b) 2-5 x , c) více jak 5

5.Je pro Vás návštěva památek popř. akcí

a) drahá, b) přiměřená , c) levná

6. Jak celkově hodnotíte návštěvu Pardubického regionu (dnešní akce)?? Od 1 -5 (1=
max.5=min.)

a)1 b)2 c)3 d)4 e)5

7.Jaký dopravní prostředek používáte k návštěvě akcí (výlety)

a) jízdní kolo, b) vlak, c) autobus, d) automobil - JINÉ pokud jiné uveď jaké

8.Kde jste se informoval (-a) o Pardubickém kraji a jeho turistických atraktivitách?

a) Internet,) infocentru, c) tv-rozhlas-tisk v letácích, d) jinde – kde?.....,e) nezjišťoval jsem

9.Měsíční příjem (v čistém).

a) 10000-150000, b) 15001 – 20000, c) 20001 – 25000, d) 25001 a více

10.Dopravní obslužnost

a) Dostačující , b) Částečně dostačující, c) Nedostačující

11. Jak dlouho se v regionu zdržíte

12. Pohlaví: muž žena

13. Věk : 16-26 , 27 – 45 , 46 – 60, 60 a více

14. Sociální hledisko:

Zaměstnaný Nezaměstnaný Zaměstnavatel Důchodce Student Jiné

Dotazníkové šetření místních obyvatel

1. Znáte místní kulturní akce a památky?? ANO NE

2. Jak často v běžném roce navštívíte následující: a) Kulturní akce b) Památkový objekt

3. Má turistická sezóna vliv na běžný život ANO NE

4. Má turistická sezóna vliv na podnikání v obci ANO NE

5. Víte, jak je financován provoz a údržba kulturních památek u Vás v obci?? ANO NE

Otázky pro IC

1. Myslíte, že máte dostatečnou propagaci Vašeho kraje?

2. Jak byste porovnali návštěvnost našeho regionu s jinými regiony?

3. Myslíte si, že ubytování pro návštěvníky je v tomto kraji dostatečné?

4. Jak vnímáte dostupnost kulturních památek a akcí v regionu?

5. Jaká je návštěvnost památek a akcí?

6. Myslíte si, že dojde k zlepšení navigaci a značení památek?

Otázky pro zástupce měst a obcí

1. Souhlasíte s tvrzením, že kulturní dědictví by mohlo vést k rozvoji města – obce? Pokud ano uveďte prosím jakým způsobem.

2. Myslíte, že město – obec věnuje dostatek finančních prostředků na zachování kulturního dědictví?

3. Jaké plánujete projekty pro následující rok 2016 pro rozvoj kulturního dědictví? Kolik projektů a v jaké hodnotě??

4. Jak ovlivňuje kulturní dědictví Vaše město - obec a jeho občany?

5. Kolik % je příjem pro Vaše město – obec z cestovního ruchu a z návštěv kulturního dědictví?

6. Kolik % rozpočtu investujete do podpory rozvoje kulturního dědictví?

Obrázek 6: Velká pardubická

Ilustrace 1: Zdroj: <http://www.vpcp.cz/>

Obrázek 7: Zlatá přilba

Zdroj: <http://www.zlataprilba.cz/>

Obrázek 8: Lázně Bohdaneč Gočárův pavilon

Zdroj: <http://www.llb.cz/>

Obrázek 10: Zámek Pardubice

Zdroj: <http://www.travelguide.cz/cz/turistika/muzea-a-technicke-pamatky/muzeum-zamek>

Obrázek 9: Pardubický perník

Obrázek 11: Pietní místo Zámeček

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pardubicky_Zamecek

Obrázek 12: Pardubické krematorium

Ilustrace 2: Zdroj: <http://www.smp-pce.cz/pohrebni-sluzby-a-krematorium-103/>

Obrázek 13: Starokladrubský Bělouš

Zdroj: <http://www.nhkladruby.cz/kladruby-nad-labem>

Obrázek 14: Kunětické hora

Zdroj: <http://www.hrad-kuneticka-hora.cz/>

*Obrázek 15: Chrám sv.
Bartoloměje v Pardubicích*

Zdroj: <http://www.farnost-pardubice.cz/Farnost/Kostely/Kostel-sv-Bartolomeje>

Obrázek 16: Chrudim muzeum loutek

Obrázek 17: Východočeské divadlo Pardubice

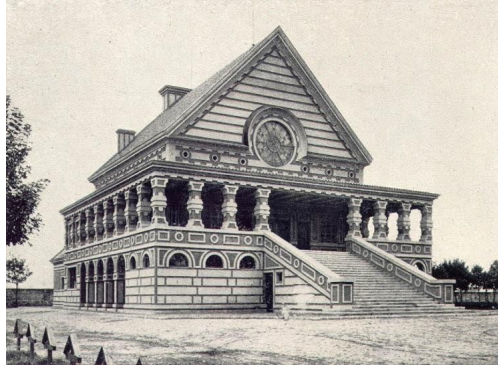
Obrázek 18: Zámek Litomyšl

Obrázek 19: Lidová architektura – Veselý Kopec

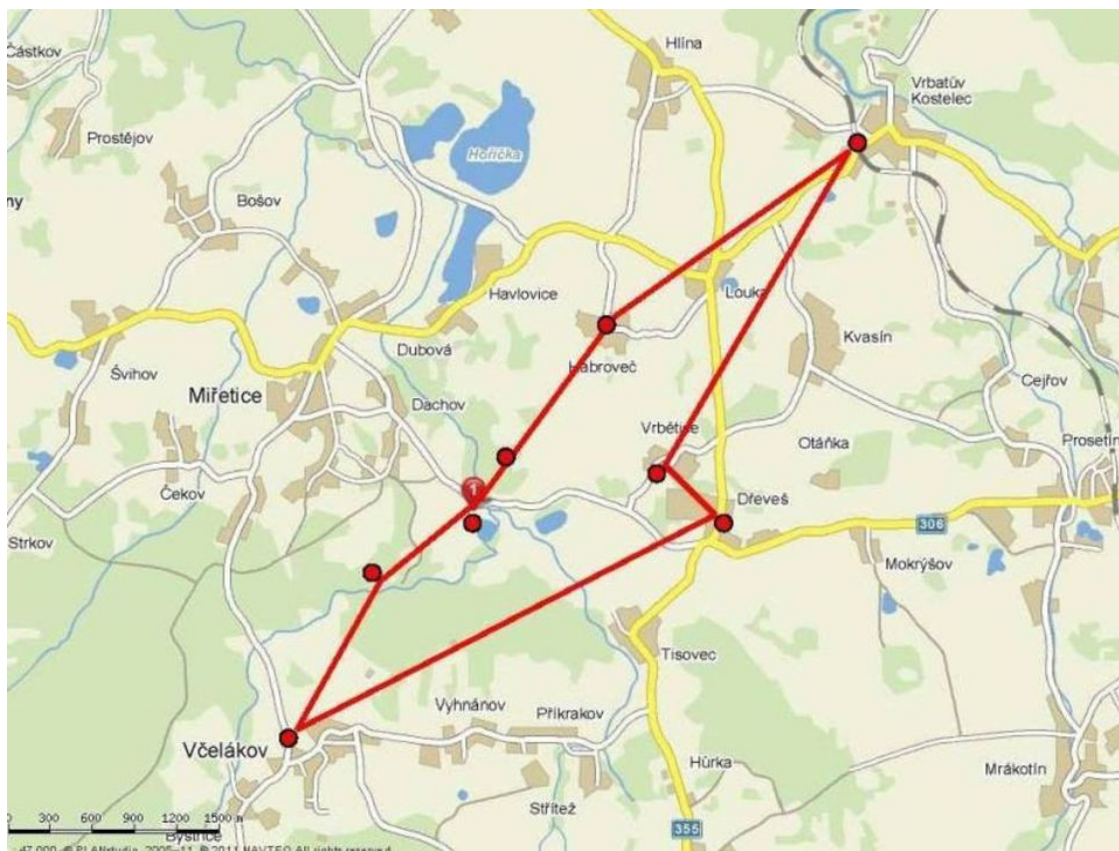

Obrázek 20: Krematorium Pardubice

Zdroj: <http://www.smp-pce.cz/historie-vzniku-184/>

Obrázek 21: Naučná stezka Ležáky a okolí

Zdroj: <http://www.lezaky-memorial.cz/pamatnik/pietni-uzemi/>

Obrázek 22: Město Litomyšl

Zdroj:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Litomy%C5%A1l#Doprava>

Vzdělání	Ano	Ne	Nevim	Celkem
ZŠ	2	2	1	5
S	48	17	0	65
SSM	50	4	0	54
VŠ	10	2	0	12
	110	25	1	136

$$O_{11} = \frac{5 \cdot 110}{136} = 4,044$$

$$O_{12} = \frac{5 \cdot 25}{136} = 0,919$$

$$O_{13} = \frac{5 \cdot 1}{136} = 0,037$$

$$O_{21} = \frac{65 \cdot 110}{136} = 52,574$$

$$O_{22} = \frac{65 \cdot 25}{136} = 11,948$$

$$O_{23} = \frac{65 \cdot 1}{136} = 0,478$$

$$O_{31} = \frac{54 \cdot 110}{136} = 43,676$$

$$O_{32} = \frac{54 \cdot 25}{136} = 9,926$$

$$O_{33} = \frac{54 \cdot 1}{136} = 0,397$$

$$O_{41} = \frac{12 \cdot 110}{136} = 9,706$$

$$O_{42} = \frac{12 \cdot 25}{136} = 2,206$$

$$O_{43} = \frac{12 \cdot 1}{136} = 0,088$$

$$\chi^2 = \sum \frac{(n_{ij} - O_{ij})^2}{O_{ij}}$$

$$\begin{aligned} \chi^2 &= \frac{(2 - 4,044)^2}{4,044} + \frac{(2 - 0,919)^2}{0,919} + \frac{(1 - 0,037)^2}{0,037} + \frac{(48 - 52,574)^2}{52,574} + \\ &+ \frac{(17 - 11,948)^2}{11,948} + \frac{(0 - 0,478)^2}{0,478} + \frac{(50 - 43,676)^2}{43,676} + \frac{(4 - 9,926)^2}{9,926} + \\ &+ \frac{(0 - 0,397)^2}{0,397} + \frac{(10 - 9,706)^2}{9,706} + \frac{(2 - 2,206)^2}{2,206} + \frac{(0 - 0,088)^2}{0,088} = \\ &= 1,033 + 1,272 + 25,064 + 0,398 + 2,136 + 0,478 + 0,916 + 3,537 + \\ &+ 0,397 + 8,905 + 0,019 + 0,088 = 44,243 \end{aligned}$$

$$\chi^2 = \alpha; f = \chi^2_{0,05;6} = 12,592$$

$$\alpha = 0,05$$

$$f = (k-1) * (m-1)$$

$$f = (4-1) * (3-1)$$

$$f = 6$$

$$\chi^2 > \chi^2_{\alpha; f}$$

$$44,243 > 12,592$$

Existuje statistická závislost mezi vzděláním.

$$V = \frac{\sqrt{\chi^2}}{n * \min(k-1); (m-1)}$$

$$V = \frac{\sqrt{44,243}}{136 * 2}$$

$$V = 0,4025 \doteq 0,4$$

Existuje střední závislost.